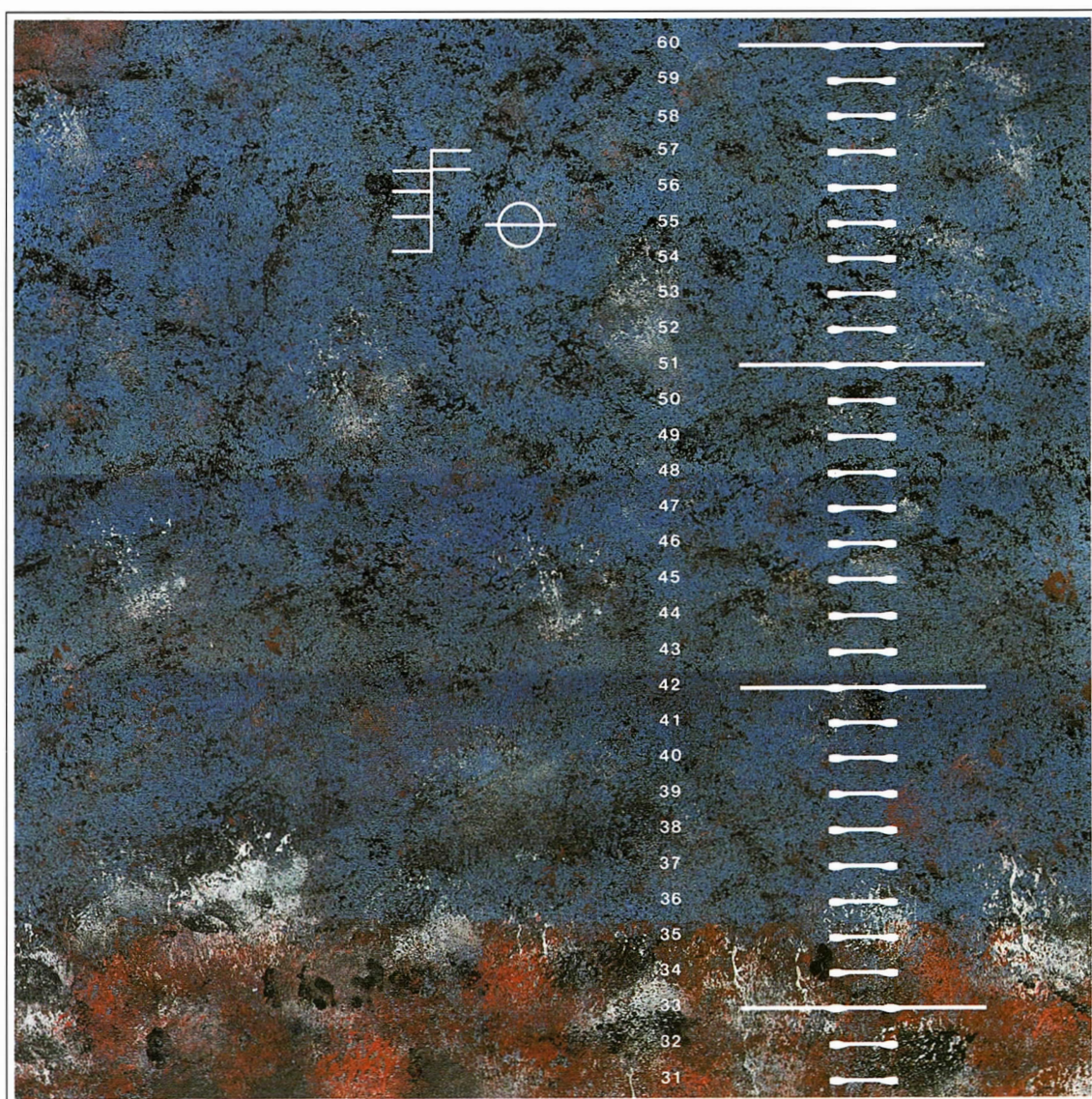
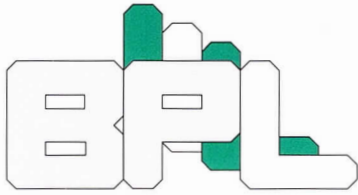

JAARVERSLAG 2002

STICHTING BEROEPSPENSIOENFONDS LOODSEN

Seattleweg 7, gebouw nr. 3 (havennummer 2801), 3195 ND Pernis - Rotterdam

Postbus 830, 3000 AV Rotterdam

Telefoon: (010) 4987451, fax: (010) 411 55 88

ABN ♦ AMRO rek. nr. 49.71.49.729

Postbank rek. nr. 5710 582

OMSLAG: IN MAXIMAAL '30 TREDEN' NAAR EEN DEUGDELIJK PENSIOEN

JAARVERSLAG 2002

STICHTING BEROEPSPENSIOENFONDS LOODSEN/NEDERLAND

INHOUDSOPGAVE

3

	Pagina
INHOUDSOPGAVE	3
SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR	5
FINANCIEEL EN ADMINISTRATIEF BEHEER	6
VOORWOORD	7
Performance	9
Indexering	10
KERNCIJFERS	11
deelnemers periode 1988-2002	
ALGEMEEN	12
Inleiding	
Premie en pensioengrondslag per 1 januari 2003	
Vestiging in het buitenland	13
Het doel van de verdragen en verordeningen	
Lijst van verdragslanden	
Bedrijfspensioenfondsen Koopvaardij	14
ONTWIKKELINGEN OP PENSIOENGEBIED	
Wet verevening pensioenrechten bij scheiding	
Algemene Nabestaandenwet (Anw)	
Verhoging nabestaandenpensioen	
Flexibele pensioenspaarregeling/ flexioen	
Prépensioenregeling/ FLP	
Reparatie WAO-hiaat aspirant- registerloodsen	
Indexering	
Actuariële principes pensioenfondsen	16
Rapport Witteveen	
Pensioenregeling na 1 januari 1998	17
Keuzemogelijkheid pensioen	
Wijziging van de Pensioen- en Spaarfondsenwet (PSW)	18
AOW en aanvullend pensioen	
Het onbekende gat van de AOW	
UNIE VAN BEROEPSPENSIOENFONDSEN	19
BESTUURSBELEID	23
OPF MODEL GEDRAGSCODE	25
HET GEVOERDE BELEGGINGSBELEID IN 2002	26
JAARREKENING 2002	
Balans per 31 december 2002	33
Staat van baten en lasten over 2002	34
Kasstroomoverzicht 2002	35
TOELICHTING OP DE BALANS EN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2002	36
OVERIGE GEGEVENS	
Toereikendheidstoets en actuariële verklaring 31 december 2002	43

INHOUDSOPGAVE

4

Accountantsverklaring	45
Gebeurtenissen na balansdatum	47

BIJLAGEN

1	Specificatie gezamenlijke depotrekening RIAM/ ABN ♦ AMRO	48
2	Enige begrippen	54
3	Uit de jaarverslagen Bedrijfspensioenfonds Koopvaardij 1991/2002	57
4	Frequentieverdeling deelnemers januari 2003	58
5	Nieuwe keuze en aanpassing asset-mix flexioen/ risicorendementsprofielen	59
6	Tabel stortingen 2003 / extra ouderdoms- en bijbehorend weduwepensioen	62
7	Resultaten enquête 2000	63
8	Voorbeelden van pensioenuitkeringen in ronde bedragen uit de Loodsenregeling 2003	64
9	Voor als het onverhoopt nodig is..(richtlijnen nabestaanden)	65
10	Het Nederlandse erfrecht	69

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR

DAGELIJKSBESTUUR

Voorzitter :

A.G. Nauta
Kerkhoflaan 40
4371 CC KOUDEKERKE
Telefoon: (0118) 55 26 06
Fax: (0118) 55 39 36
Mailto: nauta@zeelandnet.nl

Secretaris :

Mr. Th.M. Handstede*
President Wilsonweg 38
3069 AP ROTTERDAM
Telefoon: (010) 420 76 21 (Fax)
Mailto: theohandstede@12move.nl

BESTUURSLEDEN

N.R. Halfweeg
H.Idzerdapad 69
2553 TJ 's GRAVENHAGE
Telefoon: (070) 40 40 343
Fax: (070) 40 40 344
Mailto: halfweeg.vos@worldonline.nl

J.W. Duyzer*
Molenkamp 16
5306 GM BRAKEL
Telefoon: (0418) 67 70 75
Mailto: duyzer@worldonline.nl

G.Y.M. van Rooij
Stevinstraat 25
4515 GB YZENDYKE
Telefoon: (0117) 30 10 08
Fax: (0117) 30 27 38
Mailto: g.vanrooij@loodswezen.nl

P.J.J. van den Berg
Tienelsweg 6
9471 PB ZUIDLAREN
Telefoon: (0504) 09 08 92
Mailto: p.vandenberg@loodswezen.nl

J.H. Heldoorn
Schelgeest 13
1901 HB CASTRICUM
Telefoon: (0251) 65 37 07
Mailto: jan.heldoorn@12move.nl

*De bestuursleden zijn benoemd door de
Algemene Raad van de Nederlandse
Loodsencorporatie.*

MANAGER PENSIOENEN

Th.A. Wittkampf
Frans Mortelmanstraat 26
2273 LE VOORBURG
Telefoon: (070) 387 33 98
Mailto: t.wittkampf@loodswezen.nl

* per 24 mei 2003 is de heer J.W. Duyzer de heer Handstede opgevolgd als secretaris.

FINANCIEEL EN ADMINISTRATIEF BEHEER

6

ACCOUNTANT

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
Marten Meesweg 25
3068 AV ROTTERDAM

WISKUNDIG ADVISEUR (ACTUARIS)

Heijnis en Koelman B.V.
Dalsteindreef 50-52
1112 XC DIEMEN

ADMINISTRATEUR

Nederlands Loodswezen B.V.
Postbus 830
3000 AV ROTTERDAM

VERMOGENSBEHEERDERS

Robeco Institutional Asset Management B.V. (RIAM), ROTTERDAM
ABN♦AMRO Asset Management., AMSTERDAM

HERVERZEKERAAR

Zwitserleven, AMSTELVEEN

VOORWOORD

7

In het licht van de lange beurshistorie was 2002 een uitzonderlijk jaar, het was het derde achtereenvolgende jaar met een negatieve aandelenbeurs en dat is in 50 jaar niet voorgekomen.

Deze onverwachte dramatische val was de oorzaak dat door onze vermogensbeheerders een negatief totaal rendement van 11,3% werd behaald.

De omvang van de voorzieningen voor toekomstige beleggingsrisico's is gereduceerd tot nul.

Op 31 december 2002 is zelfs sprake van onderdekking, m.a.w. de beschikbare middelen - dus het vermogen - dekken niet voor 100% maar voor 96% de contante waarde van de pensioenverplichtingen.

Voor de nominale pensioenuitkeringen heeft deze dekkingsgraad geen gevolgen, het is een momentopname.

De beleggingsmix, de verhouding van aandelen / vastrentende waarden, is afgestemd op de verplichtingen van ons fonds en deze hebben betrekking op de lange termijn.

Niet alleen in verwachting maar ook historisch gezien leveren aandelen een hoger rendement op.

Dit vertrouwen heeft de afgelopen jaren wel een flinke deuk opgelopen maar u zult ook begrijpen dat met obligaties met een gemiddeld rendement van 4 % geen indexatie mogelijk is; een pensioenfonds kan zich niet beperken tot risicomijdend gedrag en zal dus ook in aandelen moeten beleggen om indexatie mogelijk en betaalbaar te maken.

Een gunstige verhouding risico / rendement geeft op langere termijn een beter pensioen en / of lagere premies.

Afgelopen 10 jaar van '93-'03 was het gemiddelde rendement op obligaties 8% per jaar en voor de komende 10 jaar wordt 3 à 4% per jaar verwacht.

Voor aandelen was het gemiddelde de afgelopen 10 jaar 9 % en als verwachting 6 à 7 % per jaar voor de komende 10 jaar.

Het bestuur acht het echter wel van belang dat de dekkingsgraad niet verder verslechtert en heeft besloten de indexatie per 1 januari 2003 van 2% voorwaardelijk toe te passen (bijvoorbeeld 1% onvoorwaardelijke indexatie kost 2,5 miljoen).

In november a.s. besluit het bestuur definitief over deze indexatie.

Eveneens heeft het bestuur, conform de voorschriften van de Pensioen- & Verzekeringskamer, besloten een kostendekkende premie te vragen. Ook bij ons fonds was in de afgelopen jaren de premie enigszins achter gebleven, o.a. door extra indexaties en verbeteringen zoals die inzake het nabestaandenpensioen, uitruil nabestaandenpensioen voor ouderdomspensioen en 30 jaren problematiek.

In november van het afgelopen jaar is de breed samengestelde Commissie Nieuwe Pensioenregeling Loodsen (NPL) voortvarend van start gegaan.

De opdracht was: het formuleren van een nieuwe pensioenregeling (met inachtneming van de Wet Fiscale Behandeling Pensioenen) voor nieuwe loodsen op basis van volledige kapitaaldekking, die minimaal gelijke rechten geeft als de huidige regelingen tezamen.

Tevens het opzetten van een zodanige overgangsregeling dat bestaande regelingen (FLP en BPL pensioen) ingepast kunnen worden in de nieuwe regeling, met garantie voor de huidige aanspraken.

Het is verheugend te kunnen melden dat het opstellen van het toekomstige pensioenreglement zich op dit moment (juni 2003) in de afrondende fase bevindt en dat naar verwachting de definitieve besluitvorming op het NLC congres in december aanstaande zal plaatsvinden.

Een spoedig nieuw Pensioenreglement is ook van groot belang ter voorkoming van aansprakenschade (FLP) als gevolg van de z.g.n. nieuwe inzichten bij het Rijk.

In het nieuwe regeerakkoord is de volgende zinsnede vermeld:

“De fiscale faciëring van VUT- en prepensioenregelingen zal worden afgeschaft (met in achtneming van overgangrecht).”

De toelichtende cijfers in het regeerakkoord geven aan dat reeds in 2005 rekening wordt gehouden met meer opbrengst voor het Rijk, m.a.w. minder fiscale aftrek; dus nieuwe instroom Vut/Pre-pensioeners wordt waarschijnlijk dan al beperkt.

In het komende najaar zal opnieuw een ALM (Asset Liability Management) studie plaatsvinden. Dit houdt in dat het voltallige BPL bestuur onder leiding van externe deskundigen hernieuwde invulling van de modellen geeft, met als doel, het afstemmen van het pensioen/premie beleid op de beleggingen en op de kasstromen van de pensioenverplichtingen tot optimalisering van het risico versus rendement om op termijn zo laag mogelijke pensioenkosten te hebben.

Wij danken U voor het in ons gestelde vertrouwen, de NLC en het SPL bestuur voor de goede samenwerking, de NLBV voor de facilitaire ondersteuning en al degenen die hebben bijgedragen aan het goed functioneren van ons fonds.

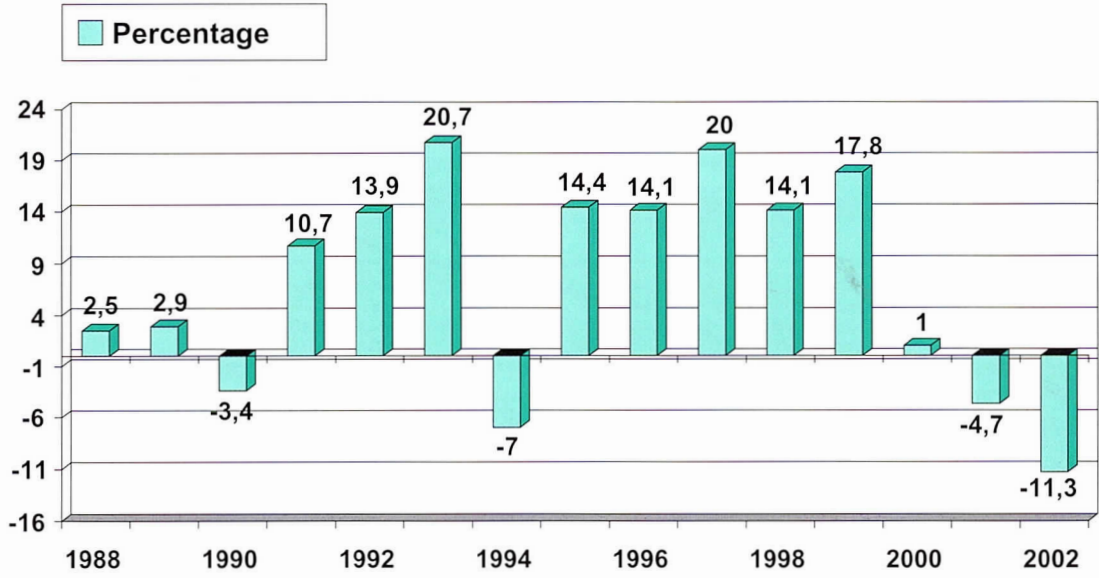
Rotterdam, 5 juni 2003

A.G.Nauta,
Voorzitter

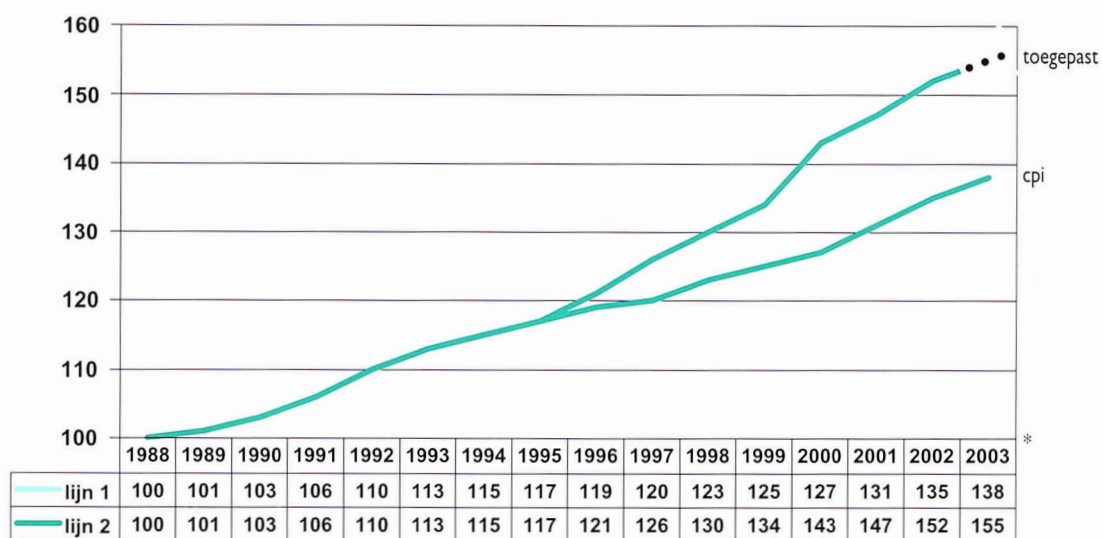
V.l.n.r. Th. A. Wittkampf,
N.R. Halfveeg,
G.Y.M. van Rooij,
Th. M. Handstede,
J.W. Duyzer,
J.H. Heldoorn,
A.G. Nauta,
H.C. Reijnders (actuaris),
P.J.J. van den Berg.

PERFORMANCE

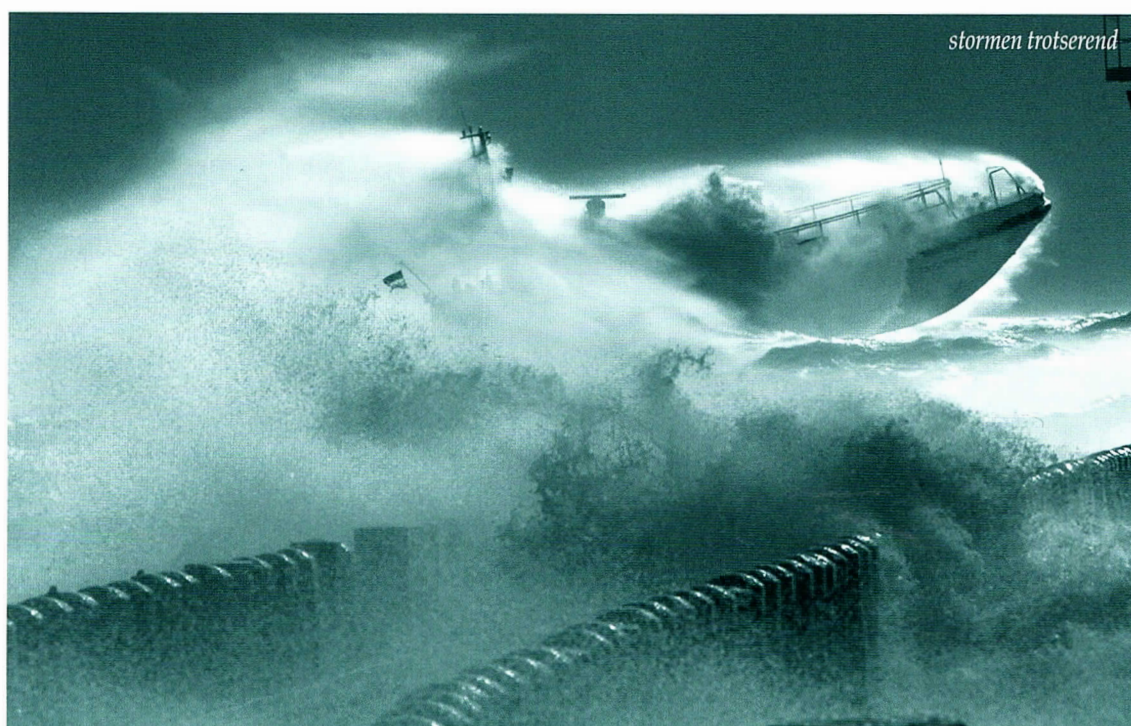
INDEXERING

10

* voorwaardelijk + 2%

cpi = consumenten prijs index

KERNCIJFERS

deelnemers over periode 1988-2002

11

Kerncijfers
deelnemers over periode 1988-2002

Jaar	NLG 1988	NLG 1989	NLG 1990	NLG 1991	NLG 1992	NLG 1993	NLG 1994	NLG 1995	NLG 1996	NLG 1997	NLG 1998	NLG 1999	NLG 2000	NLG 2001	EUR 2001	EUR 2002
Toeslagen *)		1%	2,1%	3,1%	3,3%	3,1%	1,3%	2,2%	3,1%	3,9%	3,6%	2,8%	6,6%	3,1%	3,1%	3,2%
Premie per jaar																
AKTIEVEN																
- basisregeling	16.800	16.968	17.328	18.240	18.840	19.440	19.680	20.160	20.400	20.880	21.312	21.648	21.960	22.632	10.270	10.608
- pensioenspaarregeling	-	-	-	-	-	5.040	5.100	5.160	5.220	5.220	5.340	5.400	5.520	5.700	2.586	2.664
FLP- GERECHTIGDEN	8.400	8.484	8.664	9.120	9.420	9.720	9.840	10.080	10.200	10.440	10.656	10.824	10.980	11.316	5.135	5.304
ASPIRANTEN	5.004	5.004	5.100	5.280	5.460	5.682	5.700	5.820	5.880	6.000	6.120	6.240	6.360	6.420	2.913	3.000
Premie totaal per jaar																
(Bedragen x 1.000,-)																
AKTIEVEN	4.139	12.286	12.471	13.090	13.065	13.013	12.721	12.412	12.191	12.193	12.361	12.528	11.987	11.027	5.004	4.737
FLP- GERECHTIGDEN	34	307	611	882	1.133	1.454	1.765	2.180	2.468	2.741	2.954	2.825	2.828	3.232	1.467	1.649
ASPIRANTEN	35	192	141	0	43	50	42	70	66	94	130	9	0	39	18	109
Totaal	4.208	12.785	13.223	13.972	14.124	14.517	14.528	14.662	14.725	15.028	15.445	15.362	14.815	14.298	6.488	6.495
Maximaal te bereiken ***)																
AKTIEVEN																
- Ouderdomspensioen**)	49.874	50.400	51.458	53.053	54.804	56.503	57.237	58.496	59.140	61.469	64.015	65.950	71.270	73.480	33.344	34.411
- Weduwepensioen	34.912	35.280	36.021	37.137	38.363	39.552	40.066	40.947	41.398	43.028	44.811	46.165	49.889	51.436	23.341	24.088
- Invaliditeitspensioen	83.124	84.000	85.763	88.421	91.340	94.172	95.396	97.494	98.567	102.449	106.692	109.917	118.784	122.466	55.573	57.351
ASPIRANTEN																
- Weduwepensioen	12.091	12.177	12.224	12.598	13.079	13.686	13.997	14.308	14.463	14.619	14.930	15.474	15.552	15.845	7.190	7.410
- Invaliditeitspensioen	2.519	2.537	2.547	2.625	2.725	2.851	2.916	2.981	3.013	3.046	3.110	3.224	3.239	3.300	1.497	1.544

*) Per 01-01-1996 een toeslag van 1,1% en per 31-12-1996 een extra toeslag van 2%.
 Per 01-01-1997 een toeslag van 1,9% en per 31-12-1997 een extra toeslag van 2%.
 Per 01-01-1998 een toeslag van 2,1% en per 31-12-1998 een extra toeslag van 1,5%.
 Per 01-01-1999 een toeslag van 1,5% en per 31-12-1999 een extra toeslag van 1,3%.
 Per 01-01-2000 een toeslag van 1,6% plus een extra verhoging van 5%.
 Per 01-01-2001 een toeslag van 3,1%
 Per 01-01-2002 een toeslag van 3,2%

**) Exclusief AOW
 ***) Vermeld zijn de bedragen per 1 januari

INLEIDING

Inzake een besluit van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is iedere registerloods verplicht deel te nemen aan de beroepspensioenregeling registerloodsen. Dit resulteert o.a. in de fiscale aftrekbaarheid van de betaalde pensioenpremies naast de normale privé-aftrekbaarheid van premies voor lijfrente en koopsompolis.

Het risico van ongeschiktheid tot het uitoefenen van het beroep van registerloods is onder de gestelde voorwaarden afgedekt in de pensioenregeling.

De Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen is opgericht op 27 mei 1988 en is sedert 1 september 1988 verantwoordelijk voor de uitkeringen inzake de pensioenen.

Het aanvangsbestand bestond oorspronkelijk uit 760 deelnemers. Op 1 januari 2003 is het bestand 894 personen, bestaande uit 436 registerloodsen, 321 FLP-gerechtigden en 12 arbeidsongeschikten, terwijl 125 loodsen met ouderdomspensioen zijn. Verder zijn er nog 35 pensioentrekkenden uit hoofde van weduwe/wezenpensioen, Anw aanvulling dan wel flexioen. Op 1 januari 2003 zijn 28 aspirant-registerloodsen via ons fonds verzekerd.

De pensioenrechten zijn gebaseerd op het aantal te behalen deelnemingsjaren en de op 1 januari 2002 vastgestelde pensioengrondslag (€ 76.468).

Het maximaal te behalen ouderdomspensioen is 45% ($30 \times 1\frac{1}{2}$) van de pensioengrondslag. Dit is exclusief de uitkeringen inzake volksverzekeringen AOW en Anw.

De doorsneepremie over 2002 bedroeg € 1.106 per maand, bestaande uit € 884 voor de algemene basisregeling en € 222 voor het flexioendeel.

De uitkeringen van het Functioneel Leeftijdspensioen (FLP) volgden de index van de regelingslonen, tegenwoordig die van de CAO-maandlonen (zie bijlage 8).

De uitkeringen van reeds ingegane invaliditeits-, weduwe/wezenpensioenen-, ouderdoms- en flexioenpensioenen zijn m.i.v. 1 januari 2003 voorwaardelijk verhoogd met 2%. Ook de premievrije pensioenaanspraken zijn op dezelfde wijze verhoogd.

Het risico van het eerste jaar van beroepsongeschiktheid komt ten laste van de regionale maatschappen en is derhalve een onderdeel van het winstdelingsreglement in de desbetreffende maatschap. Na dat jaar treedt de arbeidsongeschiktheidsregeling van het fonds in werking. De Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening zelfstandigen (WAZ) maakt daar onderdeel van uit.

De bestuursleden houden hun inzicht en kennis van pensioenzaken "up to date" door bijscholing, door voorlichting aan de hand van actuariële toekomstmodellen en door nadere oriëntatie over beleggingen ten behoeve van aanpassing van de "asset-mix".

PREMIE EN PENSIOENGRONDSLAG PER 1 JANUARI 2003

De pensioenpremie is (reglement artikel 4, lid 3) mede op basis van de PVK eisen en aan de hand van de ontwikkeling van de kosten van levensonderhoud verhoogd tot € 1.248 per maand (€ 998 + € 250 flexioenpremie).

De pensioengrondslag is voorwaardelijk verhoogd tot € 77.997.

De premies worden maandelijks door de beheren- de vennoot van de maatschappen op het bruto winstdeel van de loodsen ingehouden en aan het fonds afgedragen.

De pensioengrondslag voor aspirant-loodsen is € 31.946 (i.c. € 2.465 per maand; exclusief 8% vakantietoeslag) terwijl de voor hen af te dragen pensioenpremie € 280 per maand bedraagt.

VESTIGING IN HET BUITENLAND

Degenen die zich na hun FLP datum metterwoon in het buitenland vestigen zullen mogelijk, indien er een belastingverdrag met het betreffende land is, geen inkomensheffing (in plaats van vroegere loon c.q. inkomstenbelasting en volksverzekeringspremies) meer behoeven te betalen in Nederland.

Het raadplegen van een belastingdeskundige is in dit geval raadzaam (Bijvoorbeeld in verband met het 'conserverend beslag' vanaf 2001).

Men valt dan in het belastingregime van het desbetreffende land.

HET DOEL VAN DE VERDRAGEN EN VERORDENINGEN

De belangrijkste doelstellingen zijn:

1. Gelijkheid van behandeling van elkaars onderdanen;
2. Vaststelling van toepasselijke wetgeving;
3. Het over en weer verlenen van de uitkeringen en verstrekkingen;
4. De samenstelling van de tijdvakken.

LIJST VAN VERDRAGSLANDEN (VERDRAGEN O.M. TER VOORKOMING VAN DUBBELE BELASTING NAAR HET INKOMEN).

EU-lidstaten en EER-landen*

België
Denemarken
Duitsland
Finland
Frankrijk
Griekenland
Ierland
IJsland
Italië
Liechtenstein
Luxemburg
Nederland
Noorwegen
Oostenrijk
Portugal
Spanje
Verenigd Koninkrijk
Zweden

Overige verdragslanden

Argentinië	Joegoslavië	Singapore
Australië	Kazakstan	Slowakije
Bangladesh	Korea	Sri Lanka
Belarus	Letland	Suriname
Bosnië	Litouwen	Thailand
Brazilië	Macedonië	Tsechië
Bulgarije	Malawi	Tunesië
Canada	Maleisië	Turkije
China	Malta	Venezuela
Chili	Marokko	Verenigde Staten Amerika
Egypte	Mexico	Vietnam
Estland	Nieuw Zeeland	Zambia
Filippijnen	Nigeria	Zimbabwe
Hongarije	Oekraïne	Zuid-Afrika
India	Pakistan	Zwitserland
Indonesië	Polen	
Israël	Roemenië	
Japan	Russische Federatie	

*) EER betekent: Europese Economische ruimte. Dat is de aanduiding voor een vergaand economisch samenwerkingsverband tussen de EU en de landen behorend tot de Europese Vrijhandelsassociatie, de EVA- landen. Deze landen worden voor wat betreft de sociale zekerheid gelijk behandeld met EU- lidstaten.

Voorts heeft Nederland een regeling met de Nederlandse Antillen en Aruba.

**BEDRIJFSPENSIOENFONDS
KOOPVAARDIJ**

Het pensioenpakket dat door het BPFK sinds 1 januari 1995 wordt aangeboden bestaat uit:

- overbruggingsuitkering (vanaf 57,5 tot 60 jaar)
- overbruggingsuitkering (vanaf 60 tot 65 jaar)
- ouderdomspensioen (vanaf 65 jaar)
- nabestaandenpensioen, waaronder (bijzonder) weduwe-, weduwnaars-, wezen- en partnerpensioenen
- invaliditeitspensioen

Omdat veel van onze deelnemers nog "slapende" rechten hebben bij bovengenoemd fonds zijn ter informatie in de bijlagen enige gegevens uit de jaarverslagen van bedoeld fonds overgenomen (zie bijlage 3).

**ONTWIKKELINGEN OP
PENSIOENGEBIED**

**WET VEREVENING PENSIOENRECHTEN
BIJ SCHEIDING**

Bij convenant dan wel huwelijkse voorwaarden opgemaakt na 1 mei 1995 kan van bovengenoemde wet worden afgeweken.

De "Wet verevening pensioenrechten bij scheiding", die op 1 mei 1995 van kracht is geworden, ziet er in het kort weergegeven als volgt uit:

De ex-echtgeno(o)t(e) heeft nu recht op uitbetaling van een deel van het ouderdomspensioen van de deelnemer. Dit gedeelte is de helft van de tijdens de huwelijkse periode opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemer. De ex-echtgeno(o)t(e) krijgt nu een rechtstreekse vordering op dit gedeelte jegens het Fonds. Zij (hij) moet wel, binnen twee jaar na scheiding, een speciaal formulier inleveren bij het Fonds. Dit formulier, genaamd "Mededeling van scheiding in verband met verdeling van ouderdomspensioen", is bij het postkantoor (en ook bij ons fonds) verkrijgbaar.

De wet geldt ook indien vóór 1 mei 1995 huwelijkse voorwaarden zijn gemaakt.

Wil men de wettelijke pensioenverevening uitsluiten, dan dient dat na 1 mei 1995 (opnieuw) expliciet geregeld te worden.

De pensioenuitvoerder krijgt zo rechtstreeks te maken met meerdere personen die gezamenlijk in aanmerking komen voor uitbetaling van het ouderdomspensioen.

Voor de verdeling op basis van de wet brengt het fonds € 320 (2003) in rekening (€ 160 per persoon).

**ALGEMENE NABESTAANDENWET
(ANW)**

Vanaf 1 juli 1996 is de Algemene Nabestaandenwet van kracht geworden.

Onder deze nieuwe Anw hebben alleen mensen die vóór 1950 geboren zijn recht op een nabestaanden-uitkering (heette vroeger pensioen). Hetzelfde geldt voor arbeidsongeschikten en mensen die een kind jonger dan 18 jaar te verzorgen hebben. Het blijft echter nog maar de vraag of ze die nabestaandenuitkering wel krijgen. Er komt namelijk een inkomenstoets.

Heeft deze nabestaande inkomen uit dienstbetrekking, bedrijf of beroep dan wordt dit in mindering gebracht op de Anw-uitkering. Wel geldt hierbij een vrijlating ter grootte van 50% van het bruto minimum loon vermeerderd met $\frac{1}{3}$ deel van het meerdere inkomen boven dit minimum loon. Inkomen in verband met arbeid wordt geheel in mindering gebracht op de Anw. Dit is het geval met: de WAO, de WW en de VUT.

Nabestaandenpensioen, evenals vermogen en inkomsten uit vermogen worden niet gezien als inkomen uit arbeid.

Voorts is het zo dat weduwen en weduwnaars die opnieuw met iemand gaan samenwonen, het recht op uitkering verliezen.

Voor 'oud' AWW-gerechtigden is de inkomens-

toets per 1 januari 1998 versoepeld. In plaats van een vrijlating van 50% geldt voor hen een vrijlating van 70% van het bruto minimum loon.

VERHOGING NABESTAANDENPENSIOEN

Per 1 januari 1998 is door het bestuur voor een structurele oplossing gekozen voor het nabestaandenpensioen ook gestimuleerd door de ANW-ontwikkelingen. Dit geschiedde door toekenning van een extra (inkomensafhankelijk) nabestaandenpensioen ad. € 10.437 per jaar, tot het moment dat de nabestaande de leeftijd van 65 jaar bereikt, ongeacht het bestaan van een recht op de wettelijke Anw-uitkering (zie voorgaande paragraaf).

FLEXIBELE PENSIOENSPAARREGELING/ FLEXIOEN

De pensioenregeling is met ingang van 1 juli 1993 in deze aangepast. De premie werd verhoogd ten behoeve van het onderdeel dat een flexibele pensioenspaarregeling behelst, ter aanvulling van het reglementaire basispensioen.

De individueel gekozen asset-mix kon jaarlijks (vóór 1 oktober) worden gewijzigd. De wijziging ging dan in op 1 januari daaraanvolgend (zie nu de uitgebreidere en aanvullende informatie in bijlage 5 inzake de asset-mixen en bijbehorende risicorendementsprofielen). RG Holland Tactimix 50% (HTM50) is toegevoegd.

Vanaf 1 januari 1999 kan de asset-mix iedere werkdag worden aangepast.

Door deze "flexioen" aanpak is nu de mogelijkheid ontstaan om:

- een tekort aan deelnemersjaren te compenseren;
- het ouderdomspensioen te verhogen (levenslang);
- het functioneel leeftijdspensioen te verhogen;

- tijdelijk een hoger pensioen te nemen i.v.m. privé-omstandigheden, i.c. gedurende 5 of 10 jaar;
- het weduwepensioen aan te passen.

De mogelijkheid wordt onderzocht of pensioenrechten van registerloodsen bij andere pensioenfondsen overgedragen kunnen worden naar hun flexioenrekening bij ons fonds.

Dit zal een reglementsaanpassing vergen. De PVK beziet in verband hiermee, ten behoeve van haar advies aan de Minister, ook de belangen van de deelnemers en overige belanghebbenden.

PREPENSIOENREGELING - FLP

Het functioneel leeftijdspensioen wordt gefinancierd op basis van het omslagstelsel. Dit is een vergelijkbaar systeem als het problemengevende AOW-systeem. Onder de naam pré-pensioenregeling was tot en met het jaar 2000 een begin gemaakt door middel van een kapitaalstorting. In de maand december van 2002 werd, wederom met 'oormerking', een bedrag ontvangen van € 6 miljoen.

Op 31 december 2002 staat (inclusief de performancetoerekening) voor het pré-pensioen totaal een bedrag van circa € 55,3 miljoen op onze balans.

REPARATIE WAO- HIAAT ASPIRANT REGISTERLOODSEN

Ten behoeve van de aspirant registerloodsen is in een brochure uiteengezet hoe de "reparatie" van het ontstane WAO- hiaat, als gevolg van een wetswijziging, door ons pensioenfonds is geschied. Uiteraard gebeurde dit door middel van een wijziging in hun pensioenreglement.

INDEXERING

Voor de indexering van pensioenen en/ of bij de vaststelling van de premies speelde de prijsindex veelal een grote rol en met name de "geschoonde" prijsindex.

Dit prijsindexcijfer wordt sinds maart 1994 niet meer door het CBS berekend.

Na een notitie van de actuaris over deze materie is voor ons beleid dit indexcijfer vervangen door de consumentenprijsindex voor werknemersgezinnen met een hoger inkomen.

Omdat volgens het CBS de afgeleide index in de geest was van het SER- advies van 1972, hebben wij voorlopig deze genomen.

Dat betekent namelijk exclusief het effect van veranderingen in de tarieven van de kostprijsverhogende (zgn. indirecte) belastingen en de consumptiegebonden belastingen.

In 1997 is het CBS begonnen met de publicatie van de CPI (1995=100) als vervanging van de CPI(1990=100).

Gebleken is dat bij de zogenaamde afgeleide index, dat wil zeggen de index gecorrigeerd voor belastingen, de effecten van enkele belastingwijzigingen onvoldoende zijn verdisconteerd in de nieuwe reeks 1995=100.

In mei 1998 zijn de juiste cijfers gepubliceerd.

ACTUARIËLE PRINCIPES PENSIOENFONDSEN

De PVK heeft de actuariële principes, die de actuaris ingaande het boekjaar 1997 moet betrekken bij zijn beoordeling van de financiële opzet en positie van een fonds, in een nota vastgelegd.

Op grond van deze principes dient de actuaris van ons fonds jaarlijks een zogenaamde 'toereikendheidstoets' uit te voeren en de conclusies daarvan vast te leggen in zijn actuariële verklaring (zie de actuariële

verklaring op pagina 43).

Algemeen dient beoordeling plaats te vinden van uit twee met elkaar verbonden invalshoeken:

- toetsing van de financiële opzet van de pensioenregeling en de toekomstige financiering daarvan, uitgaande van de continuïteit van de regeling;
- toetsing van de toereikendheid van de middelen van het fonds ter dekking van de in het verleden reglementair verkregen aanspraken.

De PVK acht het wenselijk dat voor iedere individuele pensioenverplichting een voorziening wordt gevormd op basis van methoden en grondslagen die voldoende veilig zijn vastgesteld (zie ook pagina 24).

RAPPORT WITTEVEEN

Voor het fonds was in het oorspronkelijke rapport Witteveen vooral het bepaalde van belang over snel slijtende beroepen. Het rapport beval aan dat de vroegst mogelijke pensioenrichtleeftijd 60 jaar zou zijn en dat geen uitzondering zou worden gemaakt voor snel slijtende beroepen als bijvoorbeeld brandweer en koopvaardij. Voor dit laatste fonds is de eigenlijke pensioenrichtleeftijd $57\frac{1}{2}$ jaar, de ingang van de overbruggingsuitkering. Dat dreigde een probleem te worden.

In de per 1 juni 1999 van kracht geworden Wet fiscale behandeling van pensioenen zijn uiteindelijk geen bijzondere bepalingen voor snel slijtende beroepen opgenomen.

Voor de maximale fiscale pensioennorm wordt bij een volledige diensttijd van 35 jaar uitgegaan van een ouderdomspensioen van 70% van het laatste salaris, welk pensioen mag ingaan op 60-jarige leeftijd of later. Het wordt evenwel toegestaan om het aldus bereik-

bare pensioen eerder te laten ingaan, onder de voorwaarde dat de actuariële waarde van het dan direct ingaande (verlaagde) ouderdomspensioen gelijk is aan dat van het oorspronkelijk op 60-jarige leeftijd ingaande pensioen.

PENSIOENREGELING NA

1 JANUARI 1998

Tijdens het congres van de NLC op 9 december 1997 zijn diverse wijzigingen in ons pensioenreglement goedgekeurd door de deelnemers.

Deze wijzigingen gelden per 1 januari 1998. Voor deze wijzigingen is uiteraard een verklaring van geen bezwaar aangevraagd en verkregen bij het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

- De (verplichte) maandpremie kan extra worden verhoogd teneinde de pensioengrondslag te kunnen handhaven op het laatstgeldende niveau;
- De mogelijkheid is gecreëerd om de flexibele pensioenspaarregeling op individuele basis verder uit te breiden. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de nieuwe fiscale pensioennormen, die heel gedetailleerd staan omschreven in de per 1 juni 1999 van kracht geworden Wet fiscale behandeling van pensioenen;
- Een ander (inkomensonafhankelijk) nabestaandenpensioen ad € 10.437 per jaar, dat ingaat bij overlijden van een loods voor de pensioendatum, en dat vervolgens aan de overblijvende partner wordt uitgekeerd tot uiterlijk haar 65-jarige leeftijd, ongeacht het bestaan van een recht op de wettelijke Anw- uitkering;
- Gelijke behandeling van gehuwden en wettelijk geregistreerde ongehuwde partners;
- Herinvoering van de mogelijkheid om ontbrekende deelnemersjaren in te kopen (zie ook bijlage 6).

KEUZEMOGELIJKHEID PENSIOEN

Als gevolg van de wet Recht van keuze voor ouderdomspensioen in plaats van nabestaandenpensioen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen is de Pensioen- en spaarfondsenwet per 1 januari 2002 gewijzigd. Deze wijzigingen hebben tot gevolg dat deelnemers aan een pensioenregeling die voorziet in ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen en die bij beëindiging van de deelneming een premievrije aanspraak oplevert, met ingang van 1 januari 2002 moeten kunnen kiezen tussen een nabestaandenpensioen en een hoger en/of eerder ingaand ouderdomspensioen. Dit wettelijke keuzerecht geldt niet voor een collectief verplichte nabestaandenpensioenregeling op risicobasis. Een dergelijke aanspraak op nabestaandenpensioen kan dus niet ingeruild worden voor een hoger of eerder ingaand ouderdomspensioen. Voor het keuzerecht geldt geen terugwerkende kracht. Het gaat dus om het partnerpensioen dat is opgebouwd na 1 januari 2002. Dit laatste hebben wij dus niet gedaan. Het BPL heeft het keuzerecht over alle jaren toegepast.

Iemand die kiest voor een hoger ouderdomspensioen, moet aantonen dat zijn of haar partner daar toestemming voor geeft. Het wezenpensioen zal geen deel uitmaken van de keuzemogelijkheden.

Ons fonds past het reglement aan op basis van het bestuursbesluit, dat voor die keuzemogelijkheid reeds als ingangsdatum 1.1.1999 heeft gekozen (zie IS-PLAN- spaardiskette).

In het kader van gelijke behandeling van mannen en vrouwen komt er ook een voorschrift tot gelijke uitkeringen voor mannen en vrouwen in beschikbare premieregelingen op kapitaalbasis. Dit deel van bovenbedoelde nieuwe wetgeving treedt evenwel later in werking, doch uiterlijk 1 januari 2005.

**WIJZIGING VAN DE PSW (PENSIOEN-
EN SPAARFONDSENWET)
PER 1 JANUARI 2000**

Het toezicht op de uitvoering van aanvullende pensioenregelingen is verscherpt. De PVK heeft meer bevoegdheden gekregen, zoals de mogelijkheid om bij overtredingen een aanwijzing te geven, of bestuurlijke boetes en dwangsommen op te leggen. Er zullen bovendien meer eisen worden gesteld aan de kwaliteit van pensioenfondsbesturen en er geldt een verbod op zogenaamde uitstelfinanciering van pensioenaanspraken. Dit is een uitvloeisel van een per 1 januari 2000 doorgevoerde wijziging in de Pensioen- en spaarfondsenwet.

De nieuwe wetgeving stelt voorts nadere eisen aan de kwaliteit van de pensioenfondsen. Zo zal de dagelijkse leiding van het fonds bij ten minste twee personen moeten berusten.

De PVK heeft inmiddels nadere kwaliteitseisen geformuleerd waar bestuurders en beleidsbepalende managers van pensioenfondsen aan moeten voldoen. Pensioenfondsen worden voorts verplicht een jaarrekening en een bestuursverslag, inclusief een accountantsverklaring, op te stellen. Ook aan de inhoud van de accountantscontrole worden nadere regels gesteld. Pensioenfondsen worden verder verplicht een gedragscode op te stellen voor iedereen die bij het fonds werkt.

Ook moeten ze een actuariële en bedrijfstechnische nota opstellen.

AOW EN AANVULLEND PENSIOEN

Door het apart uitbetalen van AOW en aanvullend(e) pensioen(en) krijgt een aantal mensen (netto) te veel aanvullend pensioen uitbetaald omdat ze te weinig belasting betalen. Dit resulteert in een navordering van de belastingdienst bij de definitieve aanslag.

Pensioenfondsen houden er geen rekening mee dat iemand AOW ontvangt.

Dit "probleem" bestaat al langer maar is in het nieuwe belastingstelsel groter geworden omdat de lengte van de eerste schijf meer dan verdubbeld is.

Het is verstandig met deze navordering rekening te houden en zonodig geld opzij te zetten.

HET ONBEKENDE GAT VAN DE AOW

Naast het Anw-gat en WAO-gat dreigt er vanaf 2015, voor verschillende Nederlanders die 65 jaar worden, een AOW-gat.

Vanaf 1 januari 2015 krijgt iemand die 65 wordt geen toeslag meer voor zijn jongere partner, ook niet als deze geen of weinig inkomen heeft.

Het aanvullende pensioen moet wel heel behoorlijk zijn, wil de gepensioneerde dan nog flink boven het minimum van de gewone, dubbele AOW uitkomen.

De maatregel is een jaar of drie geleden zonder veel maatschappelijk protest ingevoerd.

Het jaar 2015 lag toen ver in de volgende eeuw. De Overheid voelt ook weinig aandrang om nu de slapende honden wakker te maken. Dekking van dit gat valt in de privésfeer.

Over 13 jaar kijken veel nieuwe 65-plussers op hun neus. Ze krijgen dan 50 procent van de gehuwden-AOW.

UNIE VAN BEROEPSPENSIOENFONDSEN

19

Bestuur

Leden

L.J.van Kuijk	voorzitter
G.Th.M.Krijnen RA	secretaris
A.G.Nauta,	penningmeester
A. van Zijl, apotheker	bestuurslid
N. Ypenburg, dierenarts	bestuurslid
H.L.M.Willemse, huisarts	bestuurslid
Mw.H.M.Cromheecke	bestuurslid
R.R.M.Eijsink, tandarts	bestuurslid

Vacature

G.M. van der Meij	bestuurslid
-------------------	-------------

Directeur/secretaris

Mr.R.Bastian

Accountant

KPMG Accountants N.V.

Namens

Stichting Pensioenfonds voor voor Fysiotherapeuten
Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten
Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Stichting Pensioenfonds Apothekers
Stichting Pensioenfonds voor Dierenartsen
Stichting Pensioenfonds voor Huisartsen
Stichting Pensioenfonds voor Verloskundigen
Stichting Pensioenfonds Tandartsen en
Tandarts-specialisten
Stichting AENA
Stichting voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied

Na haar oprichting op 1 juni 2001 heeft de Unie van Beroepspensioenfonds (UvB) het jaar 2002 vooral gebruikt om voet aan de grond te krijgen in de pensioenwereld en om voort te gaan met de strijd voor een goede opvolger voor de Wet verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling (wet Bpr).

Deze beide aspecten worden nader toegelicht vanuit de doelstelling van de UvB:

- Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen in het kader van een beroepspensioenregeling in de meest brede zin, zowel nationaal als internationaal;
- Het verlenen van service aan haar leden en
- Het bevorderen van de samenwerking tussen haar leden.

Wat betreft de externe belangenbehartiging wordt onder meer stil gestaan bij de contacten met het Minis-

terie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK). De serviceverlening aan de leden wordt toegelicht aan de hand van de verschillende activiteiten in dit kader. Het bevorderen van de onderlinge samenwerking is een voortdurend proces dat verder geen nadere toelichting behoeft.

Wet Bpr

Het belangrijkste gespreksonderwerp met SZW in 2002 was de wet Bpr die de basis vormt van de verplichte beroepspensioenregelingen. Het voortbestaan van deze wet kwam in maart 2000 in het geding doordat het kabinet had besloten tot afschaffing ervan, tenzij er voldoende draagvlak zou blijken voor behoud van deze wet aangevuld met extra solidariteitseisen. Fors verzet van beroepsorganisaties en beroepspensioenfonds leidde ertoe dat de Vaste Kamercommissie voor SZW in juli 2001 uitsprak dat de wet be-

houden diende te blijven. Daarbij werd aangegeven dat in die nieuwe wet Bpr solidariteit tussen mannen en vrouwen verankerd diende te zijn. Tevens werden partijen opgeroepen om in goed overleg een pragmatische oplossing te vinden voor de representativiteits-toets en de draagvlakmeting. Staatssecretaris Hoogervorst conformeerde zich hieraan en rapporteerde eind 2001 aan de Vaste Kamercommissie SZW over zijn plannen met de Wet Bpr. Zoals bleek waren SZW en UvB elkaar inmiddels dicht genaderd. Enkele fundamentele verschillen van inzicht bleven echter toch bestaan. Het belangrijkste betrof het vereiste gebruik van de doorsnee premie ongeacht leeftijd, waarmee de solidariteit tussen 'jong' en 'oud' tot uitdrukking komt. Hiertegen houdt de UvB onoverkomelijke bezwaren omdat deze eis leidt tot een aantasting van het draagvlak voor de beroepspensioenregeling, verlies van bestaande solidariteit alsmede vergroting van de complexiteit en kwetsbaarheid van de pensioenregelingen. Per saldo zou de invoering ervan leiden tot kwaliteitsverlies. Opgemerkt kan worden dat een verplichte doorsneepremie voor het BPL geen probleem is aangezien deze bij haar bestaat. De invloed van de doorsneepremie ongeacht leeftijd in combinatie met de doorsneepremie ongeacht geslacht is bij de beroepspensioenregelingen veel ingrijpender dan bij werknemerspensioenregelingen, waar de rol van de werkgever een dempend effect heeft. In 2002 zijn er enkele politieke contacten geweest over dit dossier,

maar door de politieke wisselingen in dat jaar kon nauwelijks effectieve politieke lobby worden gevoerd. De aandacht van de UvB was daarom vooral op het Ministerie SZW gericht. Er is overleg geweest met Staatssecretaris Rutte en met Directeur-Generaal Langejan. Op beleidsmatig niveau is een constructief overleg geweest over diverse aspecten van de nieuwe wet Bpr. Er was even een dreiging dat de doelgroep van deze wet beperkt zou worden. We kunnen gelukkig vaststellen dat de ambtenaren zich lieten overtuigen dat de doelgroep voor de wet Bpr ongewijzigd diende te blijven. Wat het verloop van het proces betreft is behandeling van het wetsvoorstel door de Ministerraad voorzien in de tweede helft van 2003.

Europa

De UvB is aangeschoven bij het periodieke overleg van SZW met de pensioenkoepels, het Verbond van Verzekeraars en sociale partners over de Europese pensioendossiers. De onderwerpen die daarbij aan de orde komen zijn de Europese richtlijnen die in nationale wetgeving geïmplementeerd moeten worden en door de Europese Commissie voorgestelde en aangekondigde richtlijnen. SZW informeert over de voortgang en de aanwezigen geven hun visie op de ontwikkelingen, waar SZW in Brussel haar voordeel mee kan doen. Alhoewel de besproken dossiers vooral relevant zijn voor de werknemerspensioenregelingen, is het door de mogelijke doorwerking van Europese the-

ma's, zoals bijvoorbeeld de gelijke behandeling van mannen en vrouwen in pensioenregelingen, zaak dat de UvB tijdig betrokken is. In maart 2002 heeft de UvB gesproken met de Europese Pensioenkoepel EFRP (European Federation for Retirement Provision) in Brussel over de lopende dossiers en de mogelijkheid om zich aan te sluiten bij de EFRP. Helaas bleek aansluiten om formele redenen niet mogelijk aangezien de EFRP-statuten twee koepels per land toestaan en Nederland die plaatsen reeds heeft benut.

Periodiek overleg SZW/UvB

In 2002 zijn SZW en de UvB gestart met een periodiek overleg dat 3 à 4 keer per jaar plaatsvindt. De onderwerpen die in 2002 aan de orde kwamen zijn onder meer: Wet Bpr, Nationaal Actieplan Pensioenen, versnelling van de procedures voor reglementswijziging, gebruik van het BIG-register voor de volledigheidstoets van deelnemers, medezeggenschap van ouderen, dekkingsgraden, informatievoorziening door fondsen.

Toekomstbestendig toezicht

Naar aanleiding van het kabinetstandpunt inzake de nota 'Hervorming van het toezicht op de financiële marktsector' hebben de UvB met de andere pensioenkoepels, het Verbond van Verzekeraars en de STAR zich onder leiding van SZW gebogen over de toekomstige inrichting van het toezicht. Gepleit wordt voor behoud van het sectorale toezicht op de pensioenregelingen onder verantwoordelijkheid van de Minister SZW.

Concept Richtlijn Uitbesteding

In juni 2002 nodigde de PVK de pensioenkoepels uit om commentaar te geven op de Concept-Richtlijn Uitbesteding. Hierin staat aangegeven aan welke eisen de uitbesteding van werkzaamheden door een pensioenfonds aan een uitvoeringsorganisatie moet voldoen. De koepels gaven aan dat zij, met enkele kanttekeningen, konden instemmen met het voorstel.

Circulaire financiële positie van pensioenfondsen

Met haar circulaire van 30 september 2002, over de financiële positie van pensioenfondsen, heeft de PVK veel stof doen opwaaien. In het feit dat volgens de PVK bij ca. 300 pensioenfondsen sprake zou zijn van onderdekking en dat het totale tekort ca. 23 miljard euro zou bedragen zag zij mede aanleiding de eisen met betrekking tot de dekkingsgraad en de aan te houden buffers aan te scherpen. De drie pensioenkoepels hebben samen met Ortec een ALM-studie naar de impact van deze eisen laten uitvoeren. Naar bleek zouden deze maatregelen door hun samenloop en korte tijdsad een zware wissel trekken op de Nederlandse economie. Inmiddels hebben de PVK en de pensioenkoepels de dialoog over dit onderwerp weer gezocht en heeft de PVK bevestigd dat zij geen onredelijke eisen zal stellen en zoekt naar maatwerk in voorkomende gevallen. Er is afgesproken haast te maken met het nieuw financieel toetsingskader (FTK).

Fusie DNB/PVK

In een speciale bijeenkomst hebben De Nederlandse Bank en de PVK de pensioenkoepels geïnformeerd over hun fusievoornemen. De koepels hebben daarbij aangegeven dat voor hen de kwaliteit van het toezicht centraal staat en dat zij zich zorgen maken over de ontwikkeling van de kosten van het toezicht. Na kennis genomen te hebben van het formele bericht over de fusie hebben de drie pensioenkoepels, het Verbond van Verzekeraars en de Nederlandse Vereniging van Banken voorgesteld aan DNB en PVK om samen met de Ministeries van Financiën en Sociale Zaken en Werkgelegenheid een onderzoek te laten doen naar hoe de nieuwe opzet het best tegemoet kan komen aan de geformuleerde zorgpunten.

Samenwerking VB, Opf en UvB

De drie pensioenkoepels (de VB, de Opf en de UvB) hebben vastgesteld dat hoewel de achterbannen verschillen er veel overeenkomende thema's spelen,

waarbij de gezamenlijke belangen parallel lopen. Er is daarom besloten op die thema's zoveel als mogelijk samen te werken. Dit betekent gezamenlijke participatie in projecten en studies en periodieke afstemming op bureau-niveau.

Ouderenorganisaties

In 2002 heeft de UvB gesproken met een delegatie van de NVOG (ouderenorganisatie) over de medezeggenschap van ouderen bij beroepspensioenfondsen en indexatie van pensioenen. Door de bijzondere constructie bij beroepspensioenfondsen waarbij deelnemers het bestuur vormen, zitting hebben in een deelnemersraad of ledenvergadering en doordat er geen onderscheid is in indexatie van aanspraken en ingegane pensioenen zijn hier al veel wensen van de ouderenorganisatie gerealiseerd. Bij sommige fondsen hebben gepensioneerd zitting in de deelnemersraad of het bestuur.

Zetel SER- en PVK-commissies

De SER-subcommissie verplichtstelling beroepspensioenregelingen en de PVK-commissie beroepspensioenregelingen zijn belangrijke organen voor de beroepspensioenfondsen waar het wijziging van de verplichtstelling, statuten of reglement betreft. In het verslagjaar is overeenstemming bereikt met de Raad voor het Vrije Beroep om de UvB in de gelegenheid te stellen kandidaten voor te stellen die de Raad voor het Vrije Beroep voordraagt voor benoeming in de genoemde SER- en PVK-commissies. In het verslagjaar is onze voorzitter, A.G. Nauta, penningmeester van de UvB, aldus in beide commissies benoemd.

Procedureversnelling reglementswijziging

Met SZW en PVK is gesproken over de mogelijkheid van het verkorten van de doorlooptijd voor een verklaring van geen bedenkingen bij een statuten- of reglementswijziging. Met beide organisaties konden afspraken gemaakt worden over een voortvarende behandeling.

Casus-dossiers

Naast beleidsmatige onderwerpen treedt de UvB ook op als externe belangenbehartiger waar het gaat om concrete gevallen waarin een gemeenschappelijk belang speelt. De UvB heeft met de houder van het BIG-register (Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) een correspondentie gevoerd over de mogelijkheid het BIG-register waarin alle (para-)medische beroepsbeoefenaren staan geregistreerd te mogen gebruiken voor de volledigheidstoets van het deelnemersbestand van de betreffende beroepspensioenfondsen. Helaas laat de wet dat thans niet toe. Getracht wordt om met de nieuwe wet Bpr hiervoor een wettelijke basis te scheppen. Met de belastingdienst wordt getracht een oplossing te vinden voor de deelnemers in dienstverband die na de invoering van de nieuwe wet Inkomstenbelasting hun pensioenpremie niet meer kunnen aftrekken. Naar het zich laat aanzien wordt voor dit probleem een bevredigende oplossing gevonden.

Bronnen-analyse

In het verslagjaar is gestart met het extern betrekken van een 'bronnen-analyse', waarmee een maandelijks overzicht wordt verkregen van de beleidsontwikkeling van de verschillende pensioendossiers en de voortgang in de pensioenwetgeving.

Deskundigheidsbevordering

In het kader van de PVK-deskundigheidstoets van nieuwe bestuursleden heeft de UvB een modulair opgebouwd deskundigheidsbevorderingsprogramma voor haar leden opgezet. Daarin komen de volgende modules aan de orde: wet en regelgeving, pensioentechniek, financiering & verplichtingen, vermogensbeheer, uitvoering, financiën, oudedagsvoorziening in een breder verband en actuele ontwikkelingen. Vanaf 2003 zal dit programma worden aangeboden.

BESTUURSBELEID

23

Het bestuur komt met een frequentie van ten minste eenmaal per kwartaal bijeen om de lopende zaken en het gevoerde beleggingsbeleid aan de hand van maandoverzichten en kwartaalrapportages te bespreken.

Het dagelijks bestuur komt twee maal per maand bijeen voor overleg met de actuaris, de vermogensbeheerders, de manager pensioenen, dan wel de administrateurs.

Het beleid is erop gericht met een bij het karakter van het fonds passend risico een optimaal resultaat te behalen, mede in aanmerking genomen de voorwaardelijk geïndexeerde verplichtingen van het fonds ten opzichte van de deelnemers. Het is echter onze intentie de echte welvaartsontwikkeling, voor zover het resultaat van onze beleggingen dat mogelijk maakt, zoveel mogelijk te volgen.

Vanaf 8 mei 2000 is de bewaarneming van de portefeuilles overgeheveld naar ABN ♦ AMRO Mellon Global Securities Services omdat dit grote voordelen biedt in de uitvoering van de dienstverlening inzake de custody activiteiten en voor de staten voor de Verzekeringkamer.

Het vermogen van het fonds wordt beheerd in twee portefeuilles waarvan één portefeuille samen met de Stichting Pensioenfonds Loodswezen / SPL (van het Nederlands Loodswezen BV) en de Stichting Algemeen Beroepsfonds Registerloodsen (Staber) beheerd door Robeco Institutional Asset Management B.V. te Rotterdam en één portefeuille samen met de Stichting SPL, beheerd door ABN ♦ AMRO Asset Management.

Het resultaat van deze vermogens wordt gescheiden geadministreerd.

Aan beide vermogensbeheerders is dezelfde beheersopdracht gegeven. Eind 2002 heeft het bestuur besloten om te gaan beleggen in huisfondsen van

zowel ABN ♦ AMRO als Robeco. Dit heeft in 2003 zijn beslag gekregen. De beleggingskosten worden hierdoor verlaagd.

Voor de risicodekking werd vanaf 1 januari 1994 voor 5-jaars periodes overgegaan tot een 'stop-loss' risicodekking, waarbij de schade eerst zou worden geclaimd indien deze de, ruim genomen, totale 5-jaren premie zou overschrijden. Deze wijze van risicoafdekking is ook in 1999 gecontinueerd.

In 1995 is een Asset & Liability Management (ALM)-studie gedaan die het beleid formuleerde dat ten grondslag ligt aan de beleggingsacties in de komende jaren.

Bij deze studie werd uitgegaan van de pensioenregeling, het deelnemersbestand, de toekomstige ontwikkelingen van het aktievenbestand, de financieringsafspraken, het indexatiebeleid, mogelijke beleggingsrendementen en inflatiecijfers.

Deze meest aannemelijke toekomstprojecties resulteerden in een optimale strategische beleggingsmix met een tactische beleidsruimte, die ook de basis vormde voor de beleggingsopdracht aan de twee vermogensbeheerders. In 2003 zal wederom een ALM-studie worden gedaan mede in verband met de voorgenomen "Nieuwe Pensioenregeling Loodsen 2004".

Bij de verdere studies ter aanpassing van onze pensioenregeling aan toekomstige ontwikkelingen zal tevens worden gekeken naar de gebruikelijke ingangsdatum van het ouderdomspensioen c.q. overbruggingspensioenen bij de koopvaardij.

Als uitvloeisel van de door de PVK gepubliceerde Actuariële principes pensioenfondsen is de vroegere "Reserve koersverschillen" vervangen door een "Voorziening toekomstige risico's". De grootte van de voorzieningen wordt bepaald door de wenselijke marges voor onder meer het kunnen opvangen van extreme koersdalingen enerzijds (weerstandsvermogen) en voor dekking van toekomstige administratie-

kosten c.q. pensioenkosten als gevolg van een verdergaande verbetering van de levenskansen anderzijds. Deze marges blijken uit de jaarlijks door de actuaris van ons fonds, in het kader van eerdergenoemde principes, uit te voeren toereikendheidstoets.

In 2002 is de extra voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten en sterfteverbetering opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

Centrale begrippen in de derde Europese richtlijn zijn prospectief en prudent.

De PVK, die in 2000 bij ons een uitgebreide controle heeft gedaan, zag nog geen aanleiding om voor te

schrijven welke grondslagen aan de criteria 'modern, adequaat en prudent' voldoen. Prospectieve elementen in de grondslagen houden echter rekening met toekomstige ontwikkelingen welke redelijkerwijs nu reeds te voorzien zijn. Bovendien heeft de PVK door middel van een circulaire d.d. 30 september 2002 aan alle pensioenfondsen een nadere invulling gegeven van haar standpunt ten aanzien van prudentie.

In overleg met onze actuaris komen deze voorzienbare ontwikkelingen tot uiting in de berekening van onze technische voorzieningen en premies.

OPF MODEL- GEDRAGSCODE

25

De bestuursleden, in aanmerking nemende dat zij direct betrokken zijn bij enigerlei zaken aangaande de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen dan wel de door de stichting uitgevoerde pensioenregeling, hebben op de bestuursvergadering van 25 mei 2001 een verklaring van naleving ondertekend.

Zij verklaarden daarbij:

1. een exemplaar van de Opf modelgedragscode, gedateerd juni 1998, te hebben ontvangen;
2. van de inhoud van deze modelgedragscode te hebben kennisgenomen;
3. zich strikt aan de regels in deze modelgedragscode te zullen houden;
4. alle zaken, situaties, etc welke volgens de modelgedragscode gemeld dienen te worden, ter kennis te zullen brengen van het bestuur.

Hierbij werd aangetekend dat:

- de stichting geen compliance-officer, zoals bedoeld in de modelgedragscode, heeft aangewezen. Meldingen geschieden aan het bestuur;
- de gedragscode niet "ter tekening voor gezien" is toegezonden aan alle zakelijke relaties en wederpartijen.

Inmiddels is besloten deze verklaring jaarlijks, door ook nieuwe bestuursleden, te laten ondertekenen. Een en ander geldt ook voor o.a. de manager pensioenen.

HET GEVOERDE BELEGINGSBELEID IN 2002

26

BELEGGINGEN

De Stichting Beroepspensioenfondsen Loodsen (BPL) en de Stichting Pensioenfondsen Loodswezen hebben het beheer (van een deel) van hun wederzijdse pensioenvermogens overgedragen aan Robeco Institutional Asset Management in Rotterdam (RIAM). RIAM beheert binnen de Robecogroep vermogens voor institutionele beleggers in Nederland en daarbuiten.

Sinds 1 juli 1996 wordt ook een deel van het vermogen beheerd door ABN•AMRO Asset Management.

Voor het BPL en SPL wordt belegd in Europese vastrentende waarden, internationale aandelen en aandelen van beursgenoteerd onroerend goed (fondsen).

Onderstaande tabel geeft de afgesproken strategische beleggingsmix weer.

	Benchmark	Min	Max
Aandelen	40%	25%	50%
Obligaties	55%	40%	65%
Onroerend goed	5%	0%	10%
- Benchmark aandelen:	60% MSCI EMU Index 40% MSCI World ex EMU Index		
- Benchmark vastrentend:	JPM EMU Bond Index		
- Benchmark Onroerend goed:	MeesPierson Onroerend goed Total return Index		
- Obligaties hebben minimaal een rating van single A (Moody of S&P). Ten minste 50% wordt belegd in AAA en maximaal 25% in A. Per debiteur wordt maximaal 15% belegd, tenzij het een AAA debiteur betreft.			
Maximaal 30% wordt buiten het EMU-gebied belegd.			
- Derivaten worden slechts gebruikt om te hedgen.			

VERSLAG VAN ROBECO INSTITUTIONAL ASSET MANAGEMENT

TERUGBLIK 2002

Koersdalingen, financiële schandalen en een haperende wereldeconomie

Voor aandelenbeleggers is 2002 een jaar geworden dat zij zo snel mogelijk zullen willen vergeten. Voor het derde achtereenvolgende jaar daalden de koersen, iets wat in meer dan een halve eeuw niet was gebeurd. De koersdalingen waren zelfs veel sterker dan in de voorafgaande twee jaren. Aldus werden aandelenbeleggers geconfronteerd met een 'bear market' welke zowel qua duur als qua intensiteit tot de ernstigste ooit moet worden gerekend. Met deze 'bear market' is de gehele hausse van de periode 1997-2000 ongedaan gemaakt.

In de maanden na de aanslagen in de Verenigde Staten van 11 september 2001 was aanvankelijk sprake van een krachtig koersherstel. Dit liet zich verklaren uit de snelle opleving van de Amerikaanse economie, die primair het gevolg was van een hoge consumptiegroei ('patriotic spending'). Die opleving bleek echter maar tijdelijk te zijn. Hoewel de economie van de VS, in vergelijking met die van Continentaal Europa en Japan, opmerkelijk sterk bleef, nam het herstel in de loop van het jaar toch in kracht af. Na maart zakten de aandelenkoersen wereldwijd weer weg. Een belangrijke rol bij het slechter wordende beursstemment speelden de schandalen rond een aantal grote Amerikaanse ondernemingen (Enron, WorldCom, Tyco) welke in die tijd aan het licht kwamen. In augustus veerden de aandelenkoersen op, maar ook dit herstel bleek maar tijdelijk van aard te zijn. Het derde kwartaal werd uiteindelijk een van de slechtste ooit en pas op 10 oktober werd op Wall Street de bodem bereikt. Inmiddels hadden beleggers er echter een nieuwe zorg bijgekregen: de dreiging van een oorlog tegen Irak.

De koersdalingen in 2002 zijn veel sterker geweest

dan men op grond van de macro-economische ontwikkeling verwacht zou hebben. De Amerikaanse economie heeft sinds september 2001 steeds positieve groeicijfers laten zien. De economieën van Continentaal Europa, en dan met name Duitsland, ontwikkelen zich zwak, maar zelfs daar is deze recessie veel milder dan haar voorgangers. De correctie op de aandelenmarkten is dan ook veel meer dan alleen een verdiscontering van de laagconjunctuur. Na het uitbundig optimisme van de late jaren negentig is nu sprake van een afwaardering van aandelen. Toch kan nog niet in zijn algemeenheid worden gesteld dat aandelen nu goedkoop zijn. De extreme waarderingen zijn verdwenen, maar koers/winst-verhoudingen zijn, naar historische maatstaven gemeten, nog steeds aan de hoge kant.

De koersdalingen op aandelenmarkten, en de tegelijkertijd optredende koersdalingen van bedrijfsobligaties, hebben in de loop van 2002 veel institutionele beleggers in de problemen gebracht. Dit betrof zowel verzekeringmaatschappijen als pensioenfondsen. Dekkingsgraden liepen terug. Het gevolg was dat, voorzover zij al niet tot verkopen moesten overgaan, de institutionele beleggers niet langer als belangrijke vragende partij op de financiële markten konden optreden.

Lagere lange rentes

De aanhoudende malaise op de aandelenmarkten zou doen vermoeden dat 2002 voor alle beleggers een zeer slecht jaar was. Dit was echter niet het geval. De rente op staatsleningen daalde, onder invloed van afnemende inflatie, maar ook omdat beleggers switchten van aandelen naar obligaties. Vrijwel het gehele jaar bleek er een sterk verband te zijn tussen de koersontwikkeling op aandelenmarkten en die op obligatiemarkten. Tot maart, toen de aandelenkoersen zich nog in een stijgende trend bevonden, steeg de kapitaalmarktrente. Tussen maart en oktober, toen de aandelenkoersen scherp daalden, stegen de obligatiekoersen en daalde de lange rente dus. De opleving

van de aandelenmarkten in oktober ging ook prompt gepaard met een stijging van de lange rente. In de VS daalde de rente op 10-jarige staatsleningen gedurende het jaar tot onder de 4%. In Europa werd dat niveau niet gehaald, ook al was hier sprake van een zwakkere economische ontwikkeling. De euroland-inflatie bleef echter boven 2% en dit stond een sterkere rentedaling in de weg. Pas in het najaar ging de Europese Centrale Bank er toe over haar korte-rentetarief te verlagen, van $3\frac{1}{4}\%$ naar $2\frac{3}{4}\%$, nadat de Amerikaanse Federal Reserve haar rente ook nog eens met 50 basispunten, naar $1\frac{1}{4}\%$ had verlaagd - het laagste niveau in meer dan 40 jaar.

De Amerikaanse dollar kwam onder druk door het steeds verder oplopende lopende-rekeningtekort in de VS. Tegen de euro deprecieerde de munt met 17%.

VOOR HET TWEEDE ACHTEREENVOLGENDE JAAR DALENDE AANDELENKOERSEN

PERFORMANCE

Het totale Robocorendement bedroeg over 2002 -10,44%, tegenover -8,54% voor de benchmark. De underperformance is voornamelijk toe te schrijven aan een negatief selectieresultaat (-2,00%). De gemiddeld genomen lichte overweging in aandelen kostte 0,51%. De bijdrage van het valutabeleid was 0,44%. De selectie van aandelen leverde in 2002 een bijdrage van -1,36%. Obligaties droegen eveneens negatief bij, -0,58%.

Het rendement op de aandelen portefeuille in 2002 bedroeg -34,85%, hetgeen 2,37% lager was dan de benchmark. Met name de aandelenselectie in het EMU gebied droeg negatief bij.

De obligatieportefeuille rendeerde 8,68% hetgeen 1,17% lager was dan de benchmark, de JP Morgan EMU index. Het actief aanpassen van de rentegevoe-

ligheid van de portefeuille (het durationbeleid) droeg negatief bij, terwijl de beleggingen in credits een neutrale bijdrage hadden.

Het rendement op de onroerend goed portefeuille bedroeg 7,87% tegen 8,88% voor de benchmark.

BELEGGINGSBELEID

Obligatiebeleggingen

Aan het begin van het jaar toen de 10-jaars kapitaalmarktrente op 5% lag, was de portefeuille neutraal gepositioneerd ten opzichte van de benchmark, maar vooruitzichten van een traag en gematigd groeiherstel en verdere daling van de inflatie was aanleiding de modified duration van de portefeuille in januari te verhogen. In maart zorgden tekenen van een verder economisch herstel in de Verenigde Staten en Europa en een verslechtering van het technische beeld van de obligatiemarkten voor een stijging van de kapitaalmarktrentes. Voornoemde was aanleiding de modified duration van de portefeuille te verlagen tot benchmarkniveau. De aanhoudende onrust op de aandelenmarkten, relatief gunstige inflatievooruitzichten en het doorbreken van technische niveaus in de rente waren in juni aanleiding de rentegevoeligheid van de portefeuille wederom boven benchmark te brengen.

Vanaf juni tot begin augustus daalde de 10-jaars kapitaalmarktrente van 5% tot 4,4% waarna midden augustus deze rente in een korte tijd weer steeg tot 4,7%. De sterke stijging van deze rente zorgde voor een verslechtering van het technische beeld van de markt. Het feit dat de obligatiemarkt al een verdere verslechtering van het economisch klimaat had ingeprijsd was eveneens aanleiding de rentegevoeligheid van de portefeuille weer dicht bij benchmarkniveau te brengen. Half september werd de rentegevoeligheid weer verhoogd nadat in Amerika het belangrijke 4% niveau op de 10-jaars rente werd doorbroken. Echter, half oktober werd na een stijging van de rente met

ruim 30 basispunten tot 4,6% de modified duration van de portefeuille weer verlaagd tot benchmarkniveau. Gedurende de rest van het jaar werd de rentegevoeligheid dicht bij benchmarkniveau gehouden. De 10-jaars kapitaalmarktrente sloot het jaar af op een niveau van 4,2%.

Na het relatief goede jaar 2001 was het sentiment op de markt voor bedrijfsobligaties beduidend slechter. Met het Enron debacle nog vers in het geheugen zorgden frauduleuze praktijken bij andere bedrijven zoals Tyco en WorldCom, een verslechtering van het kredietprofiel van o.a. een aantal Telecom bedrijven, de slechte stemming op de aandelenbeurzen en zwakke vooruitzichten voor de wereldeconomie voor een slecht klimaat op de creditmarkten. De renteversillen tussen overheidsobligaties en debiteuren met een lagere kredietkwaliteit liepen tot eind oktober fors op. In de laatste 2 maanden trad er enig herstel op, maar de verliezen van de voorgaande maanden konden maar gedeeltelijk worden goedge maakt.

Aandelenbeleggingen

Het jaar 2002 begon hoopvol. De Amerikaanse economie leek zich onder invloed van sterk stijgende consumentenbestedingen snel te herstellen van de aanslagen van 11 september. Ook achteraf kunnen we constateren dat de Amerikaanse economie robuust is gebleken. Ieder kwartaal bracht positieve groeicijfers. Boekhoudschandalen rond grote ondernemingen als Enron, WorldCom en Tyco deden de stemming na maart echter omslaan en aandelenmarkten kwamen weer in een sterk dalende trend terecht. Eind juni leek het ergste voorbij te zijn, maar na een korte opleving in juli en augustus gingen beurzen naar nieuwe dieptepunten. Het laagste niveau werd bereikt op 10 oktober.

De weging van Noord-Amerika is in de loop van het jaar iets teruggebracht, maar aan het einde van het jaar was er nog steeds een hoger dan gemiddelde weging in Amerikaanse aandelen. Ook die van Europa eindigde het jaar met een overwogen positie. Tegen-

over deze overwegingen stond een onderwogen positie in Japanse aandelen. De groei van de Japanse economie staat al jaren op een laag pitje. Japanse exporten hadden in 2002 voor herstel moeten zorgen. In 2002 nam de groei van deze exporten gedurende het jaar echter af vanwege de sterke Japanse yen. Het herstel op de beurs had gestimuleerd moeten worden door binnenlandse hervormingen, maar die werden steeds uitgesteld.

De portefeuille was aan het begin van het jaar ingericht op conjunctuurherstel. Dit hield in dat conjunctuurgevoelige sectoren als basismaterialen, cyclische consumentengoederen en informatietechnologie overwogen waren ten opzichte van de index. Defensieve sectoren als gezondheidszorg, nutsbedrijven en defensieve consumentengoederen waren onderwogen. Gedurende het jaar zijn de sectorkeuzes echter steeds minder geprononceerd doorgevoerd in de portefeuille, nadat het conjunctuurherstel achterbleef bij de verwachtingen.

Vooruitzichten

Na een jaar vol teleurstellingen zijn de verwachtingen van beleggers bepaald niet hoog gespannen. Een vierde jaar van koersdalingen op aandelenmarkten zou uniek zijn. In Amerika is dit nooit voorgekomen. Voor een langer aanhoudende opleving van koersen is winstherstel nodig. Immers, de lange rente zal op niveaus van om en nabij de 4% weinig steun aan aandelenmarkten kunnen bieden. Winstherstel zal moeten komen van zowel efficiency-maatregelen als van economisch herstel. Dat laatste is nu zeer waarschijnlijk, gezien de inmiddels lange duur van de voorafgaande conjuncturele neergang. Een beter jaar ligt dan ook in het verschiet.

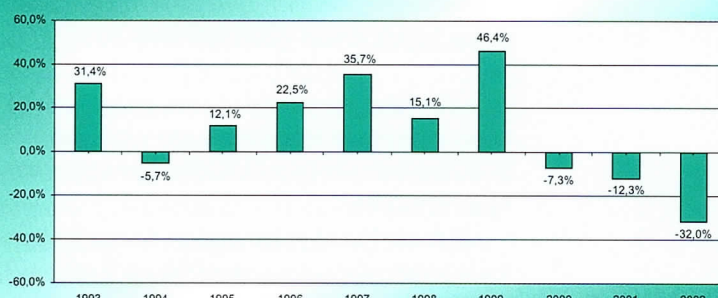
VERSLAG VAN ABN AMRO ASSET MANAGEMENT

BELEGGINGSOMGEVING 2002

Het beleggingsjaar 2002 was het derde achtereenvolgende jaar waarin de aandelenmarkten negatieve resultaten lieten zien. De afzwakkende wereldeconomie had wel een positieve invloed op de obligatiekoersen.

In de loop van het jaar bleek dat de aanvankelijk positieve verwachtingen, uitgaande van een economisch herstel later in het jaar, neerwaarts bijgesteld moesten worden. Met name de achterblijvende investeringen, als reactie op de overinvesteringen eind vorige eeuw, waren hier debet aan. De consumentenbestedingen bleven over het algemeen redelijk op peil, geholpen door lagere hypotheekrentebetalingen. Gaandeweg kreeg de opvatting van een langer aanhoudende laagconjunctuur de overhand. Dit gevoegd bij de groeiende overtuiging dat de koersopgang eind negentiger jaren in belangrijke mate op lucht was gebaseerd, leidde ertoe dat 2002 als één van de slechtste aandelenjaren de geschiedenis in ging. Veel beleggers zagen hun vermogenspositie fors inkrimpen.

MSCI-Wereldindex in Euro

Binnen de veilig geachte vastrentende beleggingen had de conjuncturele ontwikkeling, samen met enkele boekhoudschandalen, tot gevolg dat beleggers duidelijk hogere rendementen eisten voor niet-staatsleningen, met bijpassende druk op de resultaten van de deze categorie beleggingen.

In het laatste kwartaal van het jaar trad hier en daar een herstel op, omdat men van mening was dat verschillende aandelenkoersen - met name in de wederom zwaar getroffen ICT-sectoren - wel een zeer sombere afspiegeling van de toekomst waren. Bij de twijfelachtige richting van de economische indicatoren hield de herstelbeweging geen stand. De mogelijkheid van een oorlog in het Midden Oosten werkte evenmin koersondersteunend.

Zoals wel vaker, kwam de performance van de categorie onroerend goed uit tussen die van vastrentende beleggingen en aandelen. Relatief hoge directe rendementen en lagere waarderingen vormden hier een beperkte buffer tegen de negatieve conjunctuurinvloeden.

Beleggingen 2002

De combinatie van deze ontwikkelingen leidde in 2002 voor de door ABN♦AMRO Asset Management beheerde portefeuille (Anker) van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen en de Stichting Pensioenfonds Loodswezen tot een beleggingsresultaat van ABN♦AMRO van -12,13%, hetgeen een underperformance betekent ten opzichte van de gehanteerde benchmark, die op -8,54% uitkwam.

In absolute termen leidde dit beleggingsresultaat tot een afname van het beheerde vermogen met circa EUR 24 miljoen van ruim EUR 198 miljoen naar ruim EUR 174 miljoen.

Uit de tabel kan worden afgelezen dat de vastrentende portefeuille een positieve bijdrage (koersresultaat plus netto inkomsten) heeft gegeven aan het be-

Vermogensontwikkeling Anker 2002 (euro's)

Beginvermogen	198.163.798
Koersresultaat vastrentend	4.126.735
Koersresultaat aandelen	-34.329.452
Koersresultaat onroerend goed	-915.214
Netto inkomsten	8.293.652
Toevoegingen	-1.345
Mutatie opgelopen rente	-1.201.501
Eindvermogen	174.136.673

leggingsresultaat, terwijl het resultaat op de aandelenportefeuille per saldo zeer negatief was. De absolute bijdrage van onroerend goed was over het hele jaar ook licht negatief.

BENCHMARK

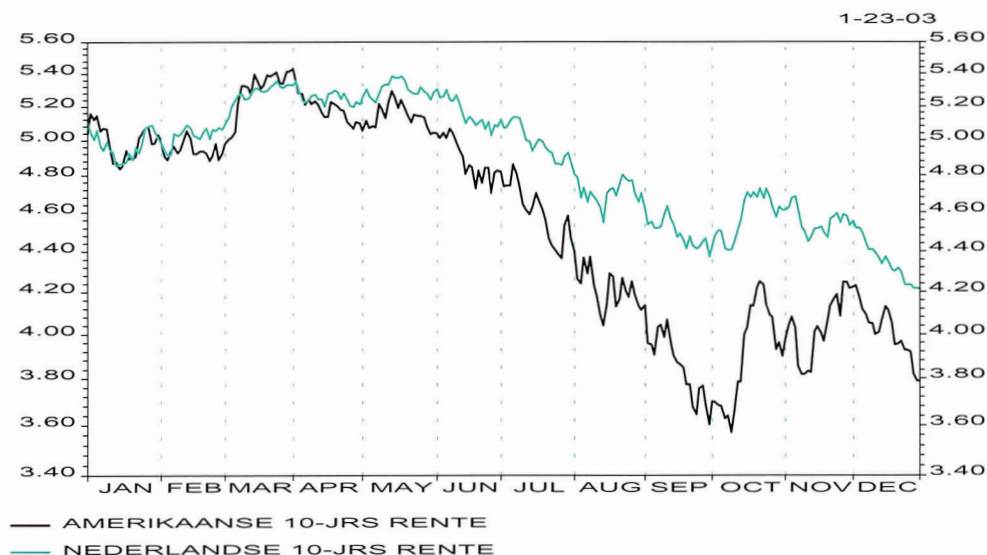
De benchmark van de portefeuille is in 2002 niet gewijzigd. De benchmark voor de totale portefeuille is een gewogen gemiddelde van de benchmarks van de deelportefeuilles. De gewichten zijn onveranderd: aandelen: 40%, vastrentende waarden: 55%, onroerend goed: 5%.

PERFORMANCEVERGELIJKING

Vastrentende waarden

Onder invloed van de economische teruggang en afnemende inflatie verschoof de rentekromme in euroland in 2002 over de gehele linie ongeveer 1 procentpunt naar beneden. In deze omgeving leverden langer lopende obligaties uiteraard betere resultaten.

Figuur 2. Amerikaanse en Nederlandse kapitaalmarktrente sinds start 2002

De waarde van de vastrentende portefeuille daalde in 2002 van EUR 109 miljoen naar EUR 105 miljoen. Rekening houdend met netto verkopen van EUR 6,3 miljoen bedroeg de total return van de vastrentende portefeuille in 2002 9,73%. Het benchmarkrendement bedroeg 9,85%. Het gevoerde rentebeleid (over-/onderweging van de duration / looptijd van de portefeuille ten opzichte van de benchmark) was de reden van een iets lager resultaat in vergelijking met de benchmark.

Aandelen

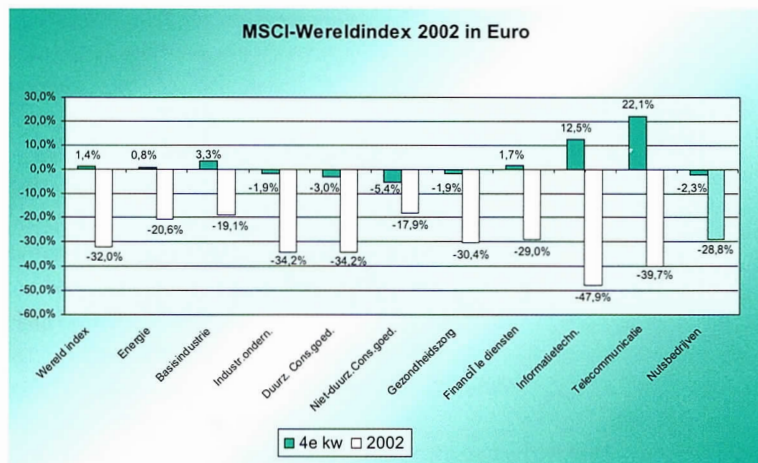
De wereldwijde economische afzwakking, tezamen met een voortdurende correctie op eerdere koersstijgingen, resulteerde in een van de slechtste aandelenjaren in de geschiedenis. De MSCI Wereldindex

daalde met 32%, waarbij de geografische verschillen beperkt waren. Figuur 3 geeft de ontwikkeling per sector weer. In deze cijfers is de gestegen koers van de euro verwerkt.

In het vierde kwartaal trad aanvankelijk enig herstel op, als reactie op de scherpe koersdalingen, maar dit kon vooralsnog geen stand houden.

In alle bedrijfstakken waren de resultaten in het afgelopen jaar fors negatief, maar de resultaten in de sectoren IT en telecom waren wederom het slechtst. Meer defensief geachte sectoren zoals niet-duurzame consumptiegoederen, gezondheidszorg en energie, waarin een overwogen positie werd aangehouden, lieten altijd nog dalingen van -18% respectievelijk -30% en -21% zien.

Figuur 3. Performance Wereldindex 2002 per sector (in euro; %)

Bron: MSCI

De waarde van de aandelenportefeuille daalde in 2002 ondanks aankopen van per saldo EUR 13,4 miljoen van EUR 70,4 miljoen naar EUR 58,4 miljoen. Het op aandelen behaalde resultaat van -37,2% was minder goed dan het benchmarkresultaat van -32,5%. De slechte relatieve performance was grotendeels het gevolg van de selectie van de individuele aandelen in de sectoren Financiële instellingen, Gezondheidszorg en Industriële ondernemingen. Daarnaast speelden de gemaakte sectorkeuzes een rol, waarbij de overweging van IT negatief uitwerkte. De overweging van Energie en Niet duurzame Consumptie goederen werkten positief uit.

Onroerend goed

Mondiaal liet de beleggingscategorie onroerend goed in 2002 een negatief resultaat zien. De op Nederland georiënteerde benchmark deed het wederom met 8,8% aanzienlijk beter dan de mondiaal belegde portefeuille die een return van -6,9% liet zien. De waarde van de onroerend goed portefeuille steeg in 2002 van EUR 7,8 miljoen naar EUR 8,1 miljoen, een combinatie van aankopen van per saldo EUR 1,2 miljoen en een daling van de waarde van de beleggingen.

Vooruitzichten 2003

De markten verdisconteerden eind 2002 een economisch herstel in de tweede helft van 2003. De macro-economische onevenwichtigheden – zoals het aanhoudende capaciteitsoverschot en de relatief omvangrijke schuldpositie van ondernemingen en consumenten in de Verenigde Staten – zullen in onze ogen de groei ook de komende tijd blijven afremmen. Hierdoor zal het herstelproces anders dan gebruikelijk verlopen. Het gebrek aan “pricing power” en het trage verloop van het herstel maakt het voor bedrijven bijzonder moeilijk om duurzame winstgroei te realiseren. Dit noopt bedrijven tot kostenbesparingen, wat een negatieve invloed heeft op de arbeidsmarkt en de gezinsinkomens. Op grond daarvan blijven wij voorzichtig gestemd ten aanzien van beleggingen in zakelijke waarden.

De korte termijn economische vooruitzichten ondersteunen een verdere daling van de rente. De bereikte niveaus bieden in onze ogen echter weinig ruimte hiertoe. In geval van een economisch herstel biedt deze categorie weinig mogelijkheden tot verdere koersstijging.

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Balans per 31 december 2002

	2002	2001
ACTIVA		
<i>Beleggingen</i>	€	€
Obligaties	165.086.213	173.666.922
Aandelen	106.426.030	130.519.286
Aandelen in onroerend goed fondsen	14.346.633	14.392.416
Robecofondsen	120.323	- 828
Liquide middelen	6.278.418	3.163.985
Aandeel in depotrekeningen RIAM / ABN♦AMRO	292.257.617	321.741.781
<i>Andere beleggingen</i>		
Flexioen	13.796.748	14.563.096
Leningen aan loodsen	2.146.380	2.420.917
	15.943.128	16.984.013
<i>Vorderingen en overlopende activa</i>	1.797.553	324.882
<i>Liquide middelen</i>		
ABN♦AMRO Bank Nederland NV	1.420.941	2.900.270
Postbank	6.170	7.408
	1.427.111	2.907.678
Totaal Activa	311.425.409	341.958.354
PASSIVA		
<i>Reserves</i>		
Algemene reserve (tekort)	- 15.109.120	4.829.301
Reserve toekomstige risico's	0	28.675.000
	- 15.109.120	33.504.301
<i>Voorzieningen</i>		
Basisvoorziening	247.895.000	225.247.000
Voorziening toekomstige risico's:		
Voorziening toekomstige uitvoeringskosten	6.197.000	5.631.000
Voorziening toekomstige sterfteverbetering	2.479.000	2.252.000
	256.571.000	233.130.000
Premiereserve flexibel pensioen	13.796.748	14.563.096
Prépensioen / FLP	55.344.000	56.223.000
Overige technische voorzieningen	0	3.750.000
	325.711.748	307.666.096
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Crediteuren	61.728	164.296
Belastingen en sociale lasten	605.348	500.706
Verzekeringsmaatschappijen	0	95.661
Overige schulden en overlopende passiva	155.705	27.294
	822.781	787.957
Totaal Passiva	311.425.409	341.958.354

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Staat van baten en lasten over 2002

34

	2002	2001
B A T E N		
<i>Beleggingsopbrengsten</i>	€	€
Directe beleggingsopbrengsten	11.601.695	11.838.358
Indirecte beleggingsopbrengsten	- 48.085.859	- 27.403.016
Kosten van vermogensbeheer	- 483.468	- 496.071
Leenvergoeding effecten	6.691	0
Beleggingsopbrengsten	- 36.960.941	-16.060.729
<i>Bijdragen van loodsen</i>		
Periodieke pensioenpremies	6.494.516	6.503.199
Inkomsten FLP	16.522.805	14.320.545
Affinanciering prépensioen / FLP	6.000.000	8.168.044
Mutatie voorziening flexioenspaarregeling	- 766.348	359.121
Flexioenoverdrachten	860.606	485.730
Inkoop deelnemersjaren	72.084	74.370
Interest	67.093	86.905
Rente leningen loodsen	138.012	201.027
AAW / WAZ ontvangsten	192.780	167.476
	29.581.548	30.366.417
Totaal Baten	- 7.379.393	14.305.688
L A S T E N		
<i>Pensioenuitkeringen</i>		
Pensioenuitkeringen FLP	16.255.781	14.320.545
Overige pensioenuitkeringen	5.960.297	4.464.982
Overgedragen pensioenrecht	283.427	0
	22.766.505	18.785.527
<i>Mutatie balanspost voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Onttrekking / toevoeging aan voorziening basisregeling	23.441.000	19.202.125
Onttrekking / toevoeging prépensioen / FLP	- 879.000	5.323.876
Mutatie voorziening flexioenspaarregeling	- 766.348	359.121
Overige technische voorzieningen	- 3.750.000	3.750.000
	18.045.652	28.635.122
<i>Herverzekeringen</i>		
Premies herverzekering inclusief rente	28.006	32.722
<i>Pensioenuitvoerings- en administratiekosten</i>		
Uitvoeringskosten secretariaat / management	103.081	41.117
Overige kosten	290.784	241.048
	393.865	282.165
Totaal Lasten	41.234.028	47.735.535
Saldo lasten/baten	- 48.613.421	- 33.429.848
<i>Verwerking saldo</i>		
Onttrokken voorziening toekomstige risico's	- 28.675.000	- 20.741.665
Onttrokken algemene reserve	- 19.938.421	- 12.688.183

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen Kasstroomoverzicht 2002

	2002	2001
ONTVANGSTEN		
	€	€
- Bijdragen loodsen*	28.388.985	29.551.936
- Inkoop deelnemersjaren	72.084	74.370
- Overgenomen verplichtingen (waardeoverdrachten)	860.606	485.739
- Beleggingsopbrengsten	6.691	0
- Ontvangen uitkeringen (her)verzekeraars	192.780	167.476
- Verkopen en aflossingen van beleggingen	0	0
- Opgenomen gelden	0	0
- Overige baten	67.093	89.905
- Mutatie overige vorderingen en schulden	0	1.193.252
<i>Totaal</i>	29.588.239	31.559.669
UITGAVEN		
- Uitgekeerde pensioenen/ flexioenen	22.766.505	18.785.527
- Premie herverzekering	28.006	32.722
- Aankoop beleggingen	7.000.000	11.798.286
- Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	280.021	240.520
- Kosten van vermogensbeheer	483.468	496.071
- Overige lasten	113.844	41.645
- Mutatie overige vorderingen en schulden	396.962	0
<i>Totaal</i>	31.068.806	31.394.774
<i>Mutatie liquide middelen</i>	- 1.480.567	164.895
Saldo liquide middelen	2.907.678	2.742.783
Saldo liquide middelen	1.427.111	2.907.678
 *Bijdragen loodsen bestaat uit (x € 1.000):		
periodieke pensioenpremies	6.495	6.503
inkomsten FLP	16.522	14.321
affinanciering prépensioen/ FLP	6.000	8.168
flexioenregeling	- 766	359
rente lening loodsen	138	201
	28.389	29.552

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

36

ALGEMEEN

De Stichting is opgericht op 27 mei 1988. Het doel van de Stichting is het treffen van pensioenregelingen ten behoeve van registerloodsen en aspirant registerloodsen als bedoeld in artikel 19 van de Loodsenwet. De pensioenverplichting jegens de deelnemers van de pensioenregeling wordt door de Stichting in eigen beheer gehouden. Door de Stichting is het risico van overlijden en het beroepsongeschiktheidsrisico op stop-loss basis in herverzekering gegeven bij Zwitserleven te Amstelveen.

Krachtens het Financieel Besluit loodsens kunnen de functioneel leeftijdspensioenuitkeringen ingehouden worden op de loodsgelden.

HERVERZEKERING

Vanaf 1 januari 1994 heeft het fonds het contract met de herverzekeraar gecontinueerd op basis van "stop-loss" dekking. Bij deze dekking komt het er op neer dat jaarlijks de risicopremie wordt berekend op basis van volledige herverzekering. In 1999 is dit contract verlengd.

Wanneer in de 5-jarige contractperiode het totaal bedrag aan schade meer bedroeg dan 115% van de bo-

venbedoelde totale risicopremies, werd het meerdere door Zwitserleven aan het fonds uitgekeerd.

Vanaf 1 januari 1999 bedraagt het eigen behoud echter 120%.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentenis worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum. De overige beleggingen en de overige activa en passiva, zoals depots en vorderingen, worden gewaardeerd op nominale waarde.

AANDEEL IN DEPOTREKENING

De rekening behelst het deel van het BPL in de gezamenlijke beleggingsrekeningen met de Stichting Pensioenfonds Loodswezen (SPL) bij RIAM / Robeco en het deel van het BPL in de gezamenlijke beleggingsrekeningen met het SPL bij de ABN♦AMRO.

Het aandeel, dat de fondsen hebben in deze depots, is gebaseerd op de waarde van ieders inbreng op de laatste werkdag van iedere maand ten opzichte van de totale inbreng. Op basis van deze verhouding worden ook de in een maand gerealiseerde resultaten op de depots verdeeld.

Ultimo 2002 was de samenstelling van de ongesplitste beleggingsrekening bij de RIAM als volgt:

	31-12-2002	
	€	
aandelen	74.454.882	39,0%
aandelen in onroerendgoedfondsen	9.790.696	5,1%
obligaties	100.424.850	52,6%
Robeco fondsen	150.185	0,1%
liquide middelen / overige vorderingen/ schulden	5.955.293	3,2%
	190.775.906	100%

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

Het verloop van het depot bij de RIAM is als volgt:	€
Stand per 1 januari 2002	205.432.021
BIJ: storting BPL	7.000.000
Resultaat beleggingen	- 21.656.115
Stand per 31 december 2002	<u>190.775.906</u>

Het aandeel van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen in deze depotrekening bedraagt per 31 december 2002 in totaal € 152.842.442 i.c. 80,1162%
Het aandeel in het bruto resultaat is € 17.247.861 **negatief**, bestaande uit € 5.909.680 interestbaten en € 23.157.541 waardemutatie **negatief**.

37

De verdeling naar beleggingscategorie van de mutaties van de ongesplitste beleggingsrekeningen in 2002 is als volgt:

	Aandelen	Obligaties	Onroerend goed
Beginstand 1 januari 2002	€ 84.358.308	€ 108.800.114	€ 10.258.917
Aankopen	58.154.166	177.515.659	3.736.926
Verkopen	- 34.547.758	- 190.391.779	- 4.096.504
Waardemutatie	- 33.509.834	902.439	108.643
Lopende interest obligaties	-	3.598.418	-
Eindstand 31 december 2002	€ <u>74.454.882</u>	€ <u>100.424.850</u>	€ <u>9.790.696</u>

Uitmo 2002 was de samenstelling van de ongesplitste beleggingsrekening bij de ABN♦AMRO-Bank als volgt:

	31-12-2002	
	€	
Aandelen	58.424.814	33,6%
Aandelen in onroerend goed fondsen	8.122.202	4,7%
Obligaties NL	105.707.009	60,6%
Liquide middelen en overige vorderingen/ schulden	1.882.648	1,1%
Stand per 31 december 2002	<u>174.136.673</u>	<u>100%</u>

Het verloop van dit depot ABN♦AMRO bank is als volgt:	€
Stand per 1 januari 2002	198.163.798
Storting BPL/SPL	0
Resultaat beleggingen	- 24.027.125
Stand per 31 december 2002	<u>174.136.673</u>

Het aandeel van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen bedraagt in deze depotrekening per 31 december 2002 in totaal € 139.415.175 i.c. 80,0608%. Ons bruto aandeel in het resultaat is € 19.236.303 **negatief**, bestaande uit € 35.236.082 interestbaten en € 54.472.385 **negatief** waardemutatie.
Voor een gedetailleerde specificatie van de depots wordt verwezen naar bladzijde 48 e.v. van dit verslag.

De verdeling naar beleggingscategorie van de mutaties van de ongesplitste beleggingsrekeningen in 2002 is als volgt:

	Aandelen	Obligaties	Onroerend goed
Stand per 1 januari 2002	€ 79.374.882	€ 109.031.746	€ 7.804.126
Aankopen	30.450.241	128.260.156	1.768.730
Verkopen	- 17.070.857	- 138.021.004	- 535.440
Waardemutatie	- 34.329.452	7.637.373	- 915.214
Lopende interest obligaties	-	- 1.201.264	-
Stand per 31 december 2002	<u>58.424.814</u>	<u>105.707.009</u>	<u>8.122.202</u>

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

38

BELEGGINGEN FLEXIOENVERMOGEN

De beleggingen - volgens de persoonlijke 'asset-mix' van de loodsen - van hun individuele deel van de pensioenopbouw worden op een aparte totaalrekening van het fonds bijgehouden. In 2002 zijn de totaalbedragen:

Registerloodsen	€
- Noord	491.208
- IJmond	1.601.302
- Rijnmond	4.606.125
- Scheldemonden	3.281.628
- FLP-gerechtigden	3.769.076
- Overige (Verevenings flexioen)	47.410
Totaal Flexioenvermogen	13.796.748

Deze beleggingen worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum.

LENINGEN AAN LOODSEN

Dit betreft een aantal persoonlijke leningen (kapitaalbreng) die verstrekt zijn aan loodsen, die lid zijn van een van de vier maatschappen van registerloodsen. De specificatie van deze post is als volgt:

	31-12-2002	31-12-2001
	€	€
Loodsen van:		
De loodsenassociatie Noord	68.067	68.067
De loodsenassociatie IJmond	260.924	276.806
De loodsenassociatie Rijnmond	975.627	1.116.299
De loodsenassociatie Scheldemonden	841.762	959.745
Totaal	2.146.380	2.420.917

De leningen hebben een oorspronkelijke looptijd tot 1 december 1997 en kunnen stilzwijgend telkenmale voor 60 maanden worden verlengd. Indien de betreffende loods uit de associatie treedt is de lening direct opeisbaar.

De rente is gelijk aan het promesse-disconto plus 2%-punt per 1 januari van elk jaar.

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

DIVERSE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA

De specificatie is als volgt:

	31-12-2002	31-12-2001
	€	€
Rekening-courant		
loodsenorganisaties	1.746.788	296.957
Dividendbelasting	31.911	7.776
Interest	10.566	20.149
Diverse vorderingen/schulden	8.288	0
	1.797.553	324.882

TABEL EIGEN VERMOGEN

	Algemene reserve	Voorziening toekomstige risico's	Totaal
	€	€	€
Stand 1 januari 2002	4.829.301	28.675.000	33.504.301
Verwerking resultaat	- 19.938.421	- 28.675.000	- 48.613.421
Stand 31 december 2002	- 15.109.120	0	- 15.109.120

RESERVES

Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als extra waarborg om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij denken wij ook aan (welvaart) indexaties, arbeidsongeschiktheidsrisico's en begeleiding/vergemakkelijking van (gedeeltelijke) kapitaaldekking van 'coming service' van de FLP/prepensioenperiode. Uit bovenstaande tabel blijkt dat per 31-12-2002 de algemene reserve negatief is geworden door de ontwikkeling c.q. resultaten op de aandelenmarkt.

Voorziening toekomstige risico's

Vanaf het boekjaar 1997 is de 'Voorziening koersverschillen' vervangen door een "**Voorziening toekomstige risico's**", echter nu als percentage van de voorziening pensioenverplichtingen. De grootte van deze voorziening wordt bepaald door de benodigde marges voor het kunnen opvangen van extreme koersdalingen enerzijds (**weerstandvermogen**), en voor dekking van toekomstige uitvoeringskosten dan wel pensioenkosten als gevolg van een verdergaande verbetering van levenskansen anderzijds. Deze marges blijken uit de jaarlijks door de actuaire, in het kader van de Actuariële principes pensioenfondsen, uit te voeren **toereikendheidstoets**.

Getoetst werd of het in het fonds aanwezige vermogen voldoende is voor de dekking van de verplichtingen.

Door de koersontwikkelingen in 2002 is aan het eind van het jaar de voorziening aangewend. Achteraf is de voorziening meer gedaald dan was voorzien.

PRUDENTE VOORZIENING PENSIOEN- VERPLICHTINGEN (PREMIERESERVE)

Deze post geeft de contante waarde weer van de pensioenverplichtingen van het fonds, betrekking hebbende op de verstreken deelnemerstijd per 31-12-2002 (inclusief de vóór 1 september 1988 in ambtelijke dienst opgebouwde deelnemerstijd).

De Voorziening Pensioenverplichtingen (VPV) is door de actuaire bepaald als de contante waarde van het op basis van evenredigheid aan de achterliggende deelnemersjaren toe te rekenen gedeelte van de te verwachten pensioenuitkeringen, verhoogd met $1/2\%$ excasso-opslag.

Hierbij wordt verondersteld dat deze uitkeringen continue zullen geschieden.

Bij de berekeningen is uitgegaan van de sterftekan-
sen ontleend aan de overlevingstafels G B M en
G B V (waarnemingsperiode 1990-1995) met een

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

40

jaar leeftijd terugstelling, terwijl de rekenrentevoet gesteld is op 4% per jaar.

Gelet op de richtlijnen van de Pensioen- & Verzekeringskamer (PVK), zoals die zijn vastgelegd in de Actuariële Principes Pensioenfonds (APP) die prudente grondslagen vereisen, is de Voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2002 verhoogd tot € 256.571.000.

Ten behoeve van gedeeltelijke kapitaaldekking van het 'FLP' is met 'oormerking' in 2002 een extra bedrag van € 6.000.000 door de loodsen gedoteerd. Dit bedrag is in december van het Nederlands Loodswezen B.V. ontvangen.

Totaal is per 31-12-2002 nu een totaalbedrag voor bovengenoemd doel beschikbaar van € 55.344.000

mede omdat uit ons (negatieve) resultaat een bedrag ad € 6.879.000 als verlies aan de FLP/ prepensioenreserve is toegerekend.

Afgesproken is dat eind 2003, uiterlijk in 2004, een nadere invulling zal plaatsvinden met betrekking tot de toekenning van prepensioenrechten ter (gedeeltelijke) vervanging van FLP-rechten binnen het kader van de NPL (Nieuwe Pensioenregeling Loodsen).

Het onder de 'overige technische voorzieningen' vermelde bedrag heeft betrekking op de "reparatie" verband houdend met de implementatie van de "30+ deelnemersjaren toezegging" met ingang van 1/1/2002. Een en ander is per 31/12/2002 in de Voorziening Pensioen Verplichtingen opgenomen.

Het verloop van de totale voorziening in euro's is als volgt:

	Stand 31-12-2001 €	Mutatie 2002 €	Stand 31-12-2002 €
Voorziening basisregeling (afgerond)	233.130.000	23.441.000	256.571.000 *
Voorziening flexibele pensioenspaarregeling	14.563.096	- 766.348	13.796.748
Prépensioen/ bestemmings- reserve	56.223.000	- 879.000	55.344.000
Totaal (afgerond)	303.916.096	21.795.652	325.711.748
Overige technische voorzieningen	3.750.000	- 3.750.000	0
Totaal	307.666.096	18.045.652	325.711.748

*) Bestaat uit de basisvoorziening ad € 247.895.000 een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten ad € 6.197.000 en voor toekomstige verbetering levenskansen ad € 2.479.000.

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

PERIODIEKE PREMIES

Het hieronder verantwoorde bedrag van
€ 6.494.516 vertegenwoordigt de van deelnemers
ontvangen premies.

De specificatie is als volgt:

	2002	2001
	€	€
Premies registerloodsen	4.737.356	5.019.013
Premies aspiranten	108.500	17.722
Premies van FLP- gerechtigden	1.648.660	1.466.464
	6.494.516	6.503.199

INKOOPSOMMEN

Door de tegenvallende beleggingen is een bedrag
van € 766.348 aan flexioenkapiitaal ten laste gekomen
van de inkoop van pensioen bij het fonds. Er is in 2002
in totaal € 72.084 door de deelnemers gestort voor de
inkoop van ontbrekende dienstjaren om aldus de car-
rièrebreuk enigszins te compenseren.

RESULTAAT DEPOTREKENINGEN ABN ♦ AMRO & RIAM

Dit betreft het aandeel in het resultaat van de de-
potrekeningen ABN ♦ AMRO / RIAM. Het resultaat
op beleggingen wordt zoveel als mogelijk bepaald op
actuele grondslagen.

De in verband met de gekozen waarderingssyste-
matiek ontstane koersresultaten maken deel uit van
het resultaat.

De samenstelling van het beleggingsresultaat van
de ongesplitste beleggingsrekening(en) BPL / SPL is
als volgt:

	2002	2001
	€	€
Interest, dividend, etc.	14.477.545	14.867.828
Koersresultaten	- 60.005.473	- 34.358.397
	- 45.527.928	- 19.490.569

Het resultaat van deze beleggingsrekeningen
wordt verdeeld naar verhouding van de ingebrachte
vermogens door de Stichting Beroepspensioenfonds
Loodsen, de Stichting Pensioenfonds Loodswezen en
de Stichting Algemeen Beroepsfonds (Staber).

Op basis van de verdeelsleutel bedraagt het aan-
deel van de Stichting Beroepspensioenfonds Lood-
sen in deze beleggingsresultaten € 36.484.164 ne-
gatief, bestaande uit € 11.601.695 interestbaten en
€ 48.085.859 koersresultaten negatief. Vanaf okto-
ber 2002 wordt een leenvergoeding ontvangen van
ABN ♦ Amro. Voor 2002 is dit een bedrag van
€ 6.691.

Hierop worden de beheers / bewaarloonkosten ad
€ 483.468 in rekening gebracht, zodat "netto"
€ 36.960.941 negatief resulteerde.

PREMIES HERVERZEKERING

Dit betreft de premie voor de bij Zwitserleven te
Amstelveen op "stop- loss" basis verzekerde risico' s.

Hierbij is de grootte van het per deelnemer te her-
verzekeren kapitaal bij overlijden bepaald op de met
een 1/2% verhoogde contante waarde van het in uit-
zicht gestelde weduwe- respectievelijk weduwnaars-
respectievelijk partnerpensioen, verhoogd met een
eenmalige uitkering bij overlijden en verminderd met
de aanwezige reserve per deelnemer.

Het verzekerde invaliditeitspensioen is gelijk aan
het reglementaire invaliditeitspensioen, verhoogd
met de door / voor de deelnemer aan het fonds ver-

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten 2002

42

schuldigde jaarpremie voor de verdere financiering van de pensioenopbouw en verminderd met de uitkering krachtens de wettelijke regelingen bij (algehele) arbeidsongeschiktheid.

OVERIGE KOSTEN

	2002	2001
	€	€
Actuariel adviseur	134.139	104.424
Projectkosten	16.000	12.517
Cursussen/ symposia	11.820	7.584
Drukwerk/ publicatie	18.902	18.743
Accountant	8.925	8.479
Huur- enkantoorkosten*	19.014	11.711
Automatiseringskosten*	10.057	11.269
Administratiekosten*	20.230	37.800
Verzekeringskamer	15.821	11.561
Bestuurskosten	22.447	0
Diverse kosten	13.429	16.960
	290.784	241.048

*Doorbelasting NLBV

FUNCTIONEEL LEEFTIJDSPENSIOEN

Het bruto bedrag aan kosten functioneel leeftijds-pensioenen is € 18.171.441. Op dit bedrag is € 1.648.660 aan pensioenpremies van FLP- gerechtigden ingehouden.

VERWERKING RESULTAAT BOEKJAAR

Het resultaat van het boekjaar is € 48.613.421 negatief.

Onttrokken aan de reserve toekomstige risico's € 28.675.000 en € 19.938.421 aan de algemene reserve. Hierdoor is een tekort in de algemene reserves ontstaan van € 15.109.120.

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Overige gegevens

TOEREIKENDHEIDSTOETS EN ACTUARIËLE VERKLARING 31 DECEMBER 2002

TOEREIKENDHEIDSTOETS

Volgens de richtlijnen van de Pensioen- & Verzekeringskamer, zoals die zijn vastgelegd in de Actuariële Principes Pensioenfondsen en waaraan met de circulaire van 30 september 2002 voor 2003 een nadere invulling is gegeven, hebben wij enerzijds getoetst of de voorziening pensioenverplichtingen op voldoende voorzichtige grondslagen is vastgesteld en anderzijds of het vermogen toereikend is.

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld volgens de in deze staat onder punt 1 vermelde methoden en grondslagen. De ondergrens aan de voorziening pensioenverplichtingen hebben wij vastgesteld op € 256.570.618,-- . Deze ondergrens is gelijk aan de in de balans opgenomen voorziening pensioenverplichtingen (exclusief € 13.796.748,-- voor de flexibele pensioenspaarregeling).

Deze grondslagen achten wij als geheel voldoende voorzichtig voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen op 31 december 2002.

Het prepensioen wordt in verband met het bepaalde in het Financieel Besluit Loodsen d.d. 18 augustus 1988 op omslagbasis gefinancierd. Wel is vooruitlopend op een gedeeltelijke overgang naar kapitaaldekking onder "overige technische voorzieningen" een bestemmingsreserve ad € 55.344.175,-- opgenomen ter dekking van het prepensioen.

Voorts hebben wij getoetst of het fonds in het fonds aanwezige vermogen voldoende is voor de dekking van alle pensioenverplichtingen ter waarde van € 325.711.541,-- . Het op marktwaarde gewaardeerde vermogen van het fonds bedraagt op 31 december 2002 € 310.602.628,--.

Er is sprake van onderdekking:

Ondergrens voorziening pensioenverplichtingen	€ 256.570.618
Overige technische voorzieningen	€ 69.140.923
Reserve algemene risico's	€ 0
Marktwaaarde beschikbare vermogen -/-	€ 310.602.628
Onderdekking	€ 15.108.913

De onderdekking als percentage van de met reserve algemene risico's verhoogde ondergrens aan de voorziening pensioenverplichtingen bedraagt 4,6%.

In de voorziening pensioenverplichtingen is een opslag van 4% begrepen voor toekomstige uitvoeringskosten en sterfteverbetering. Door het bestuur van het pensioenfonds is in een schrijven d.d. 20 mei 2003 aan de Pensioen- & Verzekeringskamer gemotiveerd waarom men deze opslag van 4% een adequate "voorziening algemene risico's" acht.

Door het aanhouden van een beleggingsbuffer dient het fonds in staat te zijn waardedalingen te kunnen opvangen voor beleggingen in zakelijke en vastrentende waarden. Voor liquiditeiten wordt geen beleggingsbuffer aangehouden. Het beschikbare vermogen van het pensioenfonds was op 31 december 2002 voor 35,9% belegd in aandelen, voor 4,8% in onroerend goed, voor 56,4% in vastrentende waarden en voor de resterende 2,9% in liquiditeiten.

De vereiste beleggingsbuffer is dan volgens de nieuwe normen van de Pensioen- & Verzekeringskamer gelijk aan 12,8% van de met de reserve algemene risico's verhoogde ondergrens aan de pensioenverplichtingen.

Gegeven het strategische beleggingsbeleid is er sprake van onderdekking van de verplichtingen.

TOEREIKENDHEIDSTOETS EN ACTUARIËLE VERKLARING 31 DECEMBER 2002

44

ACTUARIËLE VERKLARING

Dit is een verklaring als bedoeld in hoofdstuk 4 van de Actuariële Principes Pensioenfonds, zoals die in februari 1997 door de Pensioen- & Verzekeringskamer zijn gepubliceerd en waaraan met de circulaire van 30 september 2002 een nadere invulling is gegeven.

Wij hebben de voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2002 voor de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen vastgesteld. De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan € 270.367.366,-

De voorziening pensioenverplichtingen is vastgesteld overeenkomstig de in de actuariële en bedrijfs-technische nota van het fonds vermelde methoden en grondslagen.

Het prepensioen wordt in verband met het bepaalde in het Financieel Besluit Loodsen d.d. 18 augustus 1988 op omslagbasis gefinancierd. Wel is vooruitlopend op een gedeeltelijke overgang op kapitaaldekking onder "overige technische voorzieningen" een bestemmingsreserve ad € 55.344.175,- opgenomen ter dekking van het prepensioen.

De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december 2002 is als geheel op voldoende voorzichtige grondslagen berekend. Wij zijn van oordeel dat deze voorziening een juist beeld geeft van de omvang van de per 31 december 2002 op de stichting rustende pensioenverplichtingen.

Het pensioenfonds beschikt per 31 december 2002 over onvoldoende middelen ter dekking van de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve algemene risico's.

Diemen, 5 juni 2003
Heijnis en Koelman B.V.
H.C. Reijnders

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de in dit verslag opgenomen jaarrekening 2002 van de Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen te Rotterdam gecontroleerd.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

WERKZAAMHEDEN

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controle- opdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die het bestuur van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

OORDEEL

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2002 en van het resultaat over 2002 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW.

Rotterdam, 5 juni 2003

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

De beurswaarde van de beleggingen is tot en met juni van 2003 met circa 1,25% gestegen.

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
Bijlagen

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening RIAM per 31 december 2002

48

	procenten	Kostprijs	Beurswaarde
AANDELEN			
Canada	0,8	€ 687.287	€ 614.059
Verenigde Staten van Amerika	23,0	€ 21.346.255	€ 17.146.031
België	1,0	€ 1.028.707	€ 747.808
Duitsland	9,3	€ 11.566.453	€ 6.919.747
Finland	3,3	€ 3.167.015	€ 2.455.533
Frankrijk	14,2	€ 13.330.473	€ 10.548.641
Ierland	0,6	€ 490.720	€ 479.678
Italië	6,5	€ 5.605.466	€ 4.838.412
Nederland	24,3	€ 20.364.124	€ 18.066.973
Portugal	0,3	€ 262.753	€ 207.026
Spanje	4,5	€ 4.789.144	€ 3.336.781
Verenigd Koninkrijk	4,7	€ 4.458.901	€ 3.486.334
Zweden	0,6	€ 612.271	€ 431.926
Zwitserland	1,8	€ 1.533.529	€ 1.332.869
Australië	0,5	€ 493.373	€ 381.560
Hongkong	0,5	€ 367.411	€ 338.886
Japan	3,6	€ 3.440.373	€ 2.702.977
Singapore	0,6	€ 558.632	€ 419.641
Totaal aandelen		€ 94.102.887	€ 74.454.882
AANDELEN IN ONROEREND GOED FONDSEN			
Corio NV	20,6	€ 2.068.102	€ 2.013.710
Eurocommercial Properties NV	7,3	€ 663.893	€ 712.600
Nieuwe Steen Investments NV	5,0	€ 519.136	€ 493.922
Rodamco Asia N.V.	3,7	€ 368.476	€ 367.094
Rodamco Europe NV	38,5	€ 4.058.321	€ 3.769.681
Vastned Offices/Industrial N.V.	4,4	€ 537.158	€ 427.420
Vastned Retail	7,8	€ 771.099	€ 767.209
Wereldhave	12,7	€ 1.160.271	€ 1.239.060
Totaal onroerend goed		€ 10.146.455	€ 9.790.696

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
bijlagen

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening RIAM per 31 december 2002

				Nominaal	Kostprijs	Beurswaarde
OBLIGATIES						
6	%	BA Cred C C ltd 15-10-03	DEM	2.800.000	€ 1.441.495	1.478.598
0	%	Nederland JA23 15-01-2023 PS	EUR	11.344.506	€ 2.569.809	€ 4.173.917
3,75	%	Nederland 15-07-2009	EUR	100.000	€ 92.910	€ 101.434
4	%	Coca-Cola HBC BV 17-12-2004	EUR	500.000	€ 502.550	€ 507.932
4,125%		N R U C Corp 24-02-2006	EUR	650.000	€ 628.169	€ 666.950
4,375%		MBNA Am. Eur.. Str.19-08-2004	EUR	750.000	€ 734.396	€ 776.845
4,625%		Portugal Telecom Int Fin 07-04-09	EUR	650.000	€ 613.990	€ 668.815
4,875%		B.A.T. Finance Plc 25-02-2009	EUR	580.000	€ 501.543	€ 607.268
5	%	Frankrijk 25-10-2016	EUR	320.000	€ 310.656	€ 337.326
5	%	Nederland 15-07-2012	EUR	200.000	€ 209.200	€ 220.575
5,125%		C.C.C. Master Trust 15-02-2005	EUR	1.068.902	€ 1.062.167	€ 1.157.714
5,125%		Dankse Bank 12-11-2012	EUR	280.000	€ 278.312	€ 288.294
5,125%		General Electric C C 04-03-09	EUR	1.050.000	€ 1.043.522	€ 1.141.985
5,125%		General electric CC 20-06-07	EUR	920.000	€ 915.566	€ 992.386
5,125%		TPG NV 05-12-2008	EUR	550.000	€ 564.355	€ 578.221
5,25	%	Household Finance CO 23-11-05	EUR	380.488	€ 316.178	€ 332.967
5,25	%	Oostenrijk 04-01-2011	EUR	4.500.000	€ 4.542.300	€ 5.080.628
5,375%		Deutsche Finance BV 27-03-2012	EUR	550.000	€ 560.120	€ 589.795
5,5	%	BBVA Capit. Fund. 04-07-2011	EUR	900.000	€ 898.461	€ 959.287
5,5	%	Nederland 15-01-2028	EUR	8.680.000	€ 9.247.234	€ 9.949.650
5,625%		Dow Chemical 17-10-2007	EUR	150.000	€ 153.975	€ 154.709
5,625%		Lloyds Bank Plc 15-07-2049	EUR	600.000	€ 596.630	€ 637.887
5,625%		M.S.D.W.D. 12-07-2005	EUR	900.000	€ 893.610	€ 967.303
5,625%		Philip Morris Comp. 24-06-08	EUR	580.000	€ 593.485	€ 620.435
5,75	%	Baxter Internat. Inc 06-03-06	EUR	550.000	€ 565.055	€ 601.561
5,75	%	België 28-03-2008	EUR	2.300.000	€ 2.459.390	€ 2.635.230
5,75	%	E.O.N. Internat. Fin 29-05-09	EUR	300.000	€ 315.570	€ 332.074
5,75	%	Fed. Home Loan Mort. 15-09-10	EUR	2.480.000	€ 2.660.232	€ 2.773.226
5,75	%	General Motors Acc. 14-02-06	EUR	300.000	€ 300.900	€ 313.857
5,75	%	Merrill Lynch Cap. 08-08-2003	EUR	850.000	€ 850.000	€ 881.025
5,75	%	Nederland 15-01-2004	EUR	7.200.000	€ 7.419.960	€ 7.821.077
5,75	%	Nederland 15-02-2007	EUR	9.860.000	€ 10.708.413	€ 11.268.035
5,75	%	Pacific Life Funding 31-10-2005	EUR	1.330.000	€ 1.322.419	€ 1.411.113
5,75	%	Reed Elsevier Cap. 31-07-2008	EUR	300.000	€ 314.970	€ 329.064
5,75	%	Vodafone Airtouch 27-10-2006	EUR	550.000	€ 537.565	€ 590.984
6	%	Axa 18-06-2013	EUR	800.000	€ 814.560	€ 890.643
6	%	Bayer AG 10-04-2012	EUR	400.000	€ 418.888	€ 440.230
6	%	Nederland 15-01-2006	EUR	2.970.000	€ 3.198.283	€ 3.390.340
6,05	%	HBOS Treasury Serv. 23-11-2049	EUR	300.000	€ 311.400	€ 318.080
6,125%		Citigroup Inc 01-10-2010	EUR	470.000	€ 468.275	€ 525.318
6,125%		Sara Lee Corp 27-07-2007	EUR	550.000	€ 576.235	€ 609.952
6,2	%	Dutch Mortgage P.L. 15-09-2034	EUR	2.500.000	€ 2.495.100	€ 2.779.613
6,25	%	Duitsland 94 04-01-2024	EUR	0	€ 0	€ - 154
6,25	%	ING Bank NV 21-06-2021	EUR	600.000	€ 597.168	€ 638.8322
6,25	%	Suez Lyonnaise D.E. 02-11-2007	EUR	550.000	€ 569.800	€ 602.896
6,375%		BSCH Issuances Ltd 05-07-2010	EUR	490.000	€ 497.128	€ 536.672
6,467%		RBS Trust Bank 29-12-2049	EUR	550.000	€ 578.055	€ 607.620
6,5	%	Fortis NV 29-09-2049	EUR	300.000	€ 311.310	€ 316.133
6,625%		BNP Paribas CT 29-12-2049	EUR	300.00	€ 309.360	€ 318.435
6,625%		N.W. Water Group 08-11-2007	EUR	550.000	€ 578.050	€ 616.490
6,821%		DEXIA BIL 06-07-2049	EUR	300.000	€ 299.589	€ 330.938
7,25	%	België 29-04-2004	EUR	14.610.000	€ 15.459.095	€ 16.175.632
7,5	%	Barclays Bank Plc. 03-05-2049	EUR	520.000	€ 515.559	€ 598.871
7,875%		Societe Generale 29-12-2049	EUR	450.000	€ 506.133	€ 543.146
8,048%		Unicredito Italiano TRST 29-10-49	EUR	350.000	€ 388.115	€ 412.616
5,25	%	Zweden 15-03-2011	EUR	66.000.000	€ 7.470.134	€ 7.824.378
Totaal obligaties					€ 93.087.342	€ 100.424.850

JAARREKENING 2002
Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
bijlagen

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening RIAM per 31 december 2002

50

	Kostprijs	Beurswaarde
OVERIGE PORTEFEUILLE		
	€ 0	€ 150.185
OVERIGE VORDERINGEN EN SCHULDEN		
Te vorderen interest	€ 3.248	€ 3.248
Te vorderen dividend / dividendbelasting	€ 98.240	€ 98.240
Rekening-courant RABO / RIAM	€ 5.853.805	€ 5.853.805
Totaal overige vorderingen en schulden	€ 5.955.293	€ 5.955.293
Totaal - generaal 31-12-2002	€ 203.291.977	€ 190.775.906

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening ABN♦AMRO
per 31 december 2002

AANDELEN

	Procenten	Kostprijs*	Beurswaarde
Australië	0,78	€ 418.000	€ 455.433
Duitsland	6,65	€ 7.434.000	€ 3.886.155
Finland	1,15	€ 631.000	€ 674.175
Frankrijk	21,53	€ 15.781.000	€ 12.580.995
Hong-Kong	1,34	€ 876.000	€ 782.893
Ierland	2,19	€ 1.810.000	€ 1.278.100
Italië	1,29	€ 890.000	€ 754.380
Japan	4,86	€ 3.936.000	€ 2.840.242
Nederland	11,05	€ 9.399.000	€ 6.454.390
Portugal	2,41	€ 1.781.000	€ 1.408.250
Spanje	2,79	€ 2.466.000	€ 1.629.110
Verenigd Koninkrijk	10,14	€ 7.614.000	€ 5.921.976
Verenigde Staten	29,91	€ 25.206.000	€ 17.474.686
Zweden	0,29	€ 362.000	€ 172.183
Zwitserland	3,61	€ 2.437.000	€ 2.111.845
Totaal aandelen		€ 81.042.000	€ 58.424.814

* de kostprijzen van de aandelen zijn afgerond op duizendtallen door ABN♦Amro

Obligaties Euro Zone

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
bijlagen

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening ABN♦AMRO

per 31 december 2002

52

OBLIGATIES EURO ZONE

		Nominaal	Kostprijs	Beurswaarde
5,125 %	MBNA Amer Euro Struc Nr. 4	DEM 4.500.000	€ 2.174.039	€ 2.412.518
6,375 %	Tennessee Valley 1996-06	DEM 5.000.000	€ 2.637.755	€ 2.805.714
5 %	Austria 15/01 1998-08	EUR 1.800.000	€ 1.760.000	€ 1.920.348
5,25 %	Austria 04/01 2001-11	EUR 4.320.000	€ 4.379.000	€ 4.651.344
6,25 %	Bundesrep. Deutschl. 00-30	EUR 5.920.000	€ 6.674.000	€ 7.150.886
6 %	Bundesrep. Deutschl. 97-07	EUR 4.300.000	€ 4.647.000	€ 4.729.656
3,5 %	Bundesschatzanw. 2001-03	EUR 4.000.000	€ 4.024.000	€ 4.030.400
4,25 %	Bundesschatzanw. 2002-04	EUR 6.100.000	€ 6.196.000	€ 6.209.922
4,5 %	Eurohype AG 1999-04	EUR 2.000.000	€ 1.951.000	€ 2.052.780
4 %	France Government 98-09	EUR 4.200.000	€ 4.150.000	€ 4.257.372
5,5 %	France Government 98-29	EUR 3.700.000	€ 3.936.000	€ 4.039.808
5,25 %	Freddie Mac 15/01 2000-06	EUR 3.500.000	€ 3.539.200	€ 3.702.650
5,75 %	Freddie Mac 15/09 2000-10	EUR 2.000.000	€ 1.994.680	€ 2.198.400
4 %	French Treasury Bills 01-04	EUR 4.000.000	€ 4.047.000	€ 4.054.120
3,5 %	French Treasury Note 99-04	EUR 6.200.000	€ 6.238.000	€ 6.276.508
6 %	Hellenic Republic 2000-10	EUR 1.800.000	€ 1.880.640	€ 2.009.916
6 %	Italy -Btps- 01/07 2000-31	EUR 1.800.000	€ 2.031.000	€ 2.074.410
6 %	Italy -Btps- 01/11 1998-07	EUR 5.140.000	€ 5.580.000	€ 5.702.419
5 %	Kredit fur Wiederaufbau 01-11	EUR 1.900.000	€ 1.893.730	€ 1.999.940
5,75 %	Nederland 15/02 1997-07	EUR 4.400.000	€ 4.728.000	€ 4.806.428
6 %	Nederland 15/01 1996-06	EUR 4.090.000	€ 4.415.000	€ 4.434.542
7,5 %	Nederland 15/01 1993-23	EUR 1.200.000	€ 1.454.974	€ 1.616.448
5,15 %	Spain 23/06/98-30/07/09	EUR 5.500.000	€ 5.514.000	€ 5.917.505
5,4 %	Spain 19/09/00-30/07/11	EUR 3.600.000	€ 3.623.000	€ 3.911.652
6,15 %	Spain 31/01 1997-13	EUR 1.550.000	€ 1.696.000	€ 1.778.579
5,5 %	ING Bank 15/01 1998-08	NLG 6.500.000	€ 2.977.479	€ 3.120.942
Totaal obligaties Euro Zone			€ 94.141.923	€ 97.865.205

JAARREKENING 2002

Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen
bijlagen

BIJLAGE 1

Specificatie gezamenlijke depotrekening ABN♦AMRO
per 31 december 2002

53

OBLIGATIES NON EURO ZONE

			Nominaal	Kostprijs	Beurswaarde
7 %	Denmark 15/11 1996-07	DKK	10.130.000	€ 1.574.914	€ 1.561.499
8 %	Denmark 15/03 1994-06	DKK	19.000.000	€ 2.766.163	€ 2.909.305
Totaal obligaties				€ 98.483.000	€ 102.336.009

AANDELEN IN ONROEREND GOED FONDSSEN

		Procenten	Kostprijs*	Beurswaarde
West Europa		5,57	€ 412.000	€ 452.365
Wereld		94,43	€ 6.849.000	€ 7.669.837
Totaal onroerend goed			€ 7.261.000	€ 8.122.202

* de kostprijzen van de aandelen in onroerend goed fondsen zijn afgerond op duizendtallen door ABN ♦ Amro

OVERIGE VORDERINGEN EN SCHULDEN

		Aantal	Kostprijs	Beurswaarde
Liquiditeiten	GBP	107	€ 164	€ 164
Liquiditeiten	USD	593	€ 565	€ 565
Liquiditeiten	EUR	1.881.919	€ 1.881.919	€ 1.881.919
Totaal liquiditeiten			€ 1.882.648	€ 1.882.648
Nog niet afgewikkelde transacties			€ 3.371.000	€ 3.371.000
Totaal overige vorderingen en schulden			€ 5.253.648	€ 5.253.648
Totaal - generaal 31-12-2002			€ 192.039.618	€ 174.136.673

BIJLAGE 2

Enige begrippen

54

STERFTETAFEL

Een sterftetafel geeft aan wat de levens- en sterftesansen zijn, afhankelijk van de reeds bereikte leeftijd.

Aan de hand van de sterftetafels kan men de gemiddelde levensduur berekenen. Dit is het aantal jaren dat men statistisch volgens de gegeven tafel nog zal blijven leven. De ontwikkeling van deze gemiddelde levensduur voor 65-jarige mannen respectievelijk vrouwen is na de laatste oorlog als volgt geweest:

waarnemingsperiode	gemiddelde levensduur in jaren van een 65jarige	
	man	vrouw
1947 - 1949	13,9	14,4
1951 - 1955	14,1	14,9
1956 - 1960	14,1	15,4
1961 - 1965	14,0	16,0
1966 - 1970	13,7	16,4
1971 - 1975	13,6	16,9
1976 - 1980	13,8	18,0
1980 - 1985	14,1	18,5
1985 - 1990	14,3	18,9
1990 - 1995	14,7	19,0
1995 - 2000	15,0	19,1

Uit dit overzicht blijkt dat de levenskansen voor vrouwen in belangrijke mate zijn verbeterd, terwijl dit voor mannen bijna niet het geval is.

ACTUARIEEL

Aanduiding van berekeningen ten aanzien van pensioen of financiering, waarbij (wiskundige) reken-techniek, levenskansen, rekenrente, inschattingen van toestroom beroepsgenoten en dergelijke een rol spelen.

ALGEMENE RESERVE

De algemene reserve wordt gevormd in gunstige jaren als extra waarborg om aan de verplichtingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij valt onder meer ook te denken aan indexaties, aanpassing leeftijdsterugstelling en arbeidsongeschiktheidsrisico's.

ASSET LIABILITY MANAGEMENT (ALM)

Asset Liability Management is het aanbrengen en vervolgens bewaken van een optimale samenhang tussen pensioenbeleid, premie- en beleggingsbeleid, waarna de laatste twee zo optimaal mogelijk worden afgestemd op de pensioenverplichtingen.

De regeling gedragscode Pensioen- en spaarfondsen (PVK) bewaakt de integriteit van het bestuur; Dit is ook een onderdeel van beleid bij ALM studies en implementaties ervan.

ASSET-MIX

De vastgestelde "asset-mix" is een procentuele verdeling van het te beleggen vermogen over diverse beleggingscategorieën onder meer aandelen/ fondsen, onroerend goed/ fondsen, vastrentende waarden, edele metalen en liquide middelen. De mix is vermeld bij het onderdeel 'gevoerde beleggingsbeleid'.

BACKSERVICE

Dit begrip wordt gehanteerd in verschillende betekenissen:

- het pensioengedeelte dat betrekking heeft op achterliggende dienstjaren;
- de koopsom voor het hierboven omschreven pensioengedeelte, dan wel voor de verhoging van dit pensioen als uitvloeisel van een pensioengrondslagstijging;

BIJLAGE 2

Enige begrippen

- de eventuele achterstand in de over achterliggende jaren gefinancierde pensioenen, respectievelijk de daarvoor benodigde kosten of reserve.

BENCHMARK

Een objectieve maatstaf waarmee de eigen prestaties van de belegger kunnen worden gemeten. Een bekende maatstaf is bijvoorbeeld het totaalrendement van de gehele Amsterdamse aandelenmarkt, zoals die wordt gemeten middels de CBS- herbeleggingindex.

COMINGSERVICE

Dit is het pensioengedeelte dat betrekking heeft op toekomstige deelnemersjaren.

Ook worden de daarmee gepaard gaande kosten wel met deze term aangeduid.

COMING-BACKSERVICE

Hieronder verstaat men de kosten die in de toekomst door loonstijgingen c.q. grondslagstijgingen zullen optreden voor zover deze kosten kunnen worden toegerekend aan reeds achterliggende deelnemersjaren.

CONTANTE WAARDE

De contante waarde van toekomstige pensioenverplichtingen of andere uitkeringen wordt berekend met behulp van de overlevingstafels en de rekenrente.

De contante waarde van een verzameling pensioenverplichtingen voor een groep deelnemers is juist voldoende om aan de verplichtingen te voldoen, indien over het vermogen een interest wordt gekweekt gelijk aan de rekenrente en het sterfte- c.q. overlevingspatroon bij de betreffende groep in overeenstemming is met de overlevingstafels.

INHAALPREMIE

De inhaalpremie is dat deel van de premie dat betrekking heeft op financiering van backservice.

KAPITAALDEKKINGSTELSEL

Dit is het financieringssysteem waarbij op individuele basis reserves worden gevormd voor de pensioenverplichtingen.

De berekening van de premiereserves vindt plaats op basis van de actuariële grondslagen. Alle levensverzekeringsmaatschappijen en vrijwel alle pensioenfondsen werken op basis van het kapitaaldekkingsstelsel.

OMSLAGSTELSEL

Hierbij worden de binnenkomende gelden terstond aangewend voor pensioenuitkeringen. Het belangrijkste voorbeeld van dit stelsel vormt de AOW.

Voor ons fonds wordt ook het FLP zodanig gefinancierd.

OVERBRUGGINGSPENSIOEN

Een overbruggingspensioen wordt uitgekeerd boven op het levenslange ouderdomspensioen, tot aan de 65-jarige leeftijd. De overbrugging dient als compensatie voor de AOW die immers pas op 65 ingaat. In deze situatie gaat het levenslange ouderdomspensioen dus al vóór de 65-jarige leeftijd in (zoals bij het Bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij/ BPFK).

PERFORMANCE

Performance is de procentuele waardeverandering van het gemiddeld belegd vermogen.

PREMIERESERVE

De premiereserve is het bedrag dat op de balans van de verzekeringsinstelling of het pensioenfonds wordt opgenomen ter dekking van de reeds gefinancierde pensioengedeelten.

Een andere term hiervoor is wiskundige reserve of voorziening pensioenverplichtingen.

PREPENSIOEN

Prepensioen wordt niet als een pensioensoort beschouwd. Tot uiterlijk 1 januari 2009 is het als een overgangsmaatregel toegestaan om een prepensioenregeling te treffen (vaak als omzetting van een vut-regeling). De opbouw van een volledig prepensioen moet tijdsevenredig geschieden in minimaal 10 jaar.

Voor ouderen die minder dan 10 jaar van hun prepensioen af zijn mag deze opbouwnorm echter worden overschreden. Indien de vervroegde pensionering ligt vóór 60 jaar moet een actuariële herberekening plaatsvinden. In alle gevallen geldt dat het overbruggingspensioen nooit meer mag bedragen dan 100% van het pensioengevend loon.

REKENRENTE

De rekenrente is de rentevoet waarmee bij het vaststellen van tarieven en voorziening pensioenverplichtingen rekening wordt gehouden. Hiermee wordt geanticipeerd op het rendement dat naar verwachting op premies en reserves zal worden gemaakt.

REËLE RENTE

Onder reële rente wordt verstaan de rente die op de kapitaalmarkt bereikt wordt, verminderd met het inflatiepercentage.

STOP-LOSS

Dit slaat op een verzekeringsvorm waarbij het deel van de schade dat boven een afgesproken maximum uitgaat door de herverzekeraar wordt vergoed.

BIJLAGE 3

Uit de jaarverslagen Bedrijfspensioenfondsen Koopvaardij 1991/2002

**VERBETERING VAN PENSIOENEN EN
AANSPRAKEN**

Het bestuur streeft ernaar middels procentuele verhogingen de gevolgen van geldontwaarding op te vangen. Aan het einde van het boekjaar wordt aan de hand van de dan bekende financiële positie van het fonds bepaald of en met welke omvang de rechten van gepensioneerden en gewezen deelnemers kunnen worden verhoogd. Elke verhoging wordt toegepast op het pensioenbedrag met inbegrip van vorige verhogingen. In de jaren 1962 tot en met 1974 bedroeg de gemiddelde verhoging voor de gepensioneerde en voor de gewezen deelnemers 4,2% per jaar.

Over de periode 1975 tot en met 1982 bedroeg de gemiddelde verhoging voor de gepensioneerde deelnemers 6,4%, terwijl de gemiddelde verhoging van de gewezen deelnemers 3% bedroeg.

Eind 1991 werd besloten de opgebouwde rechten van zowel de gepensioneerde als de gewezen deelnemers per 1 januari 1992 te verhogen met 3,8%. De volgende verhogingen zijn in het overzicht opgenomen.

Inlichtingen betreffende opgebouwde rechten bij het BPFK kunt U verkrijgen bij het PVF Nederland N.V. op adres: Postbus 9251, 1006 AG Amsterdam. tel. : (020) 6074444 (bezoekadres is: Molenwerf 2-8, 1014 AG Amsterdam).

Hiernaast volgt een overzicht van de verhogingen, die sinds 1970 zijn toegekend.

	% verhoging van de verworven aanspraken	
	gepensioneerden	gewezen deelnemers
1970	5	5
1971	5	5
1972	5	5
1973	5	5
1974	5	5
1975	8	3
1976	8	3,5
1977	8	3,5
1978	7	3
1979	6	3
1980	5	3
1981	5*)	3
1982	4	2,3
1983	5	3
1985	1	1
1986	2,5	1
1987	0	0
1988	0**)	0**)
1989	0	0
1990	1,5***)	2
1991	5****)	5
1992	3,8	3,8
1993	3,8	3,8
1994	1,8	2,0
1995	2,3	2,3
1996	1,1	1,1
1997	2,5	2,5
1998	2,5	2,5
1999	2,5	2,5
2000	3,0	3,0
2001	4,0	4,0
2002	0	0

(in 2002 toegekend;
ingang 1.1.2003)

* Per 1 januari 1981 gold voor de gepensioneerden geen uniforme procentuele verhoging.

Vermeld is het percentage waarmee de ingegane levenslange pensioenen op die datum verhoogd werden.

** Uitsluitend aanspraken, verworven vóór 1981, werden op 1 januari en op 1 juli 1988 verhoogd met 1% respectievelijk 3%.

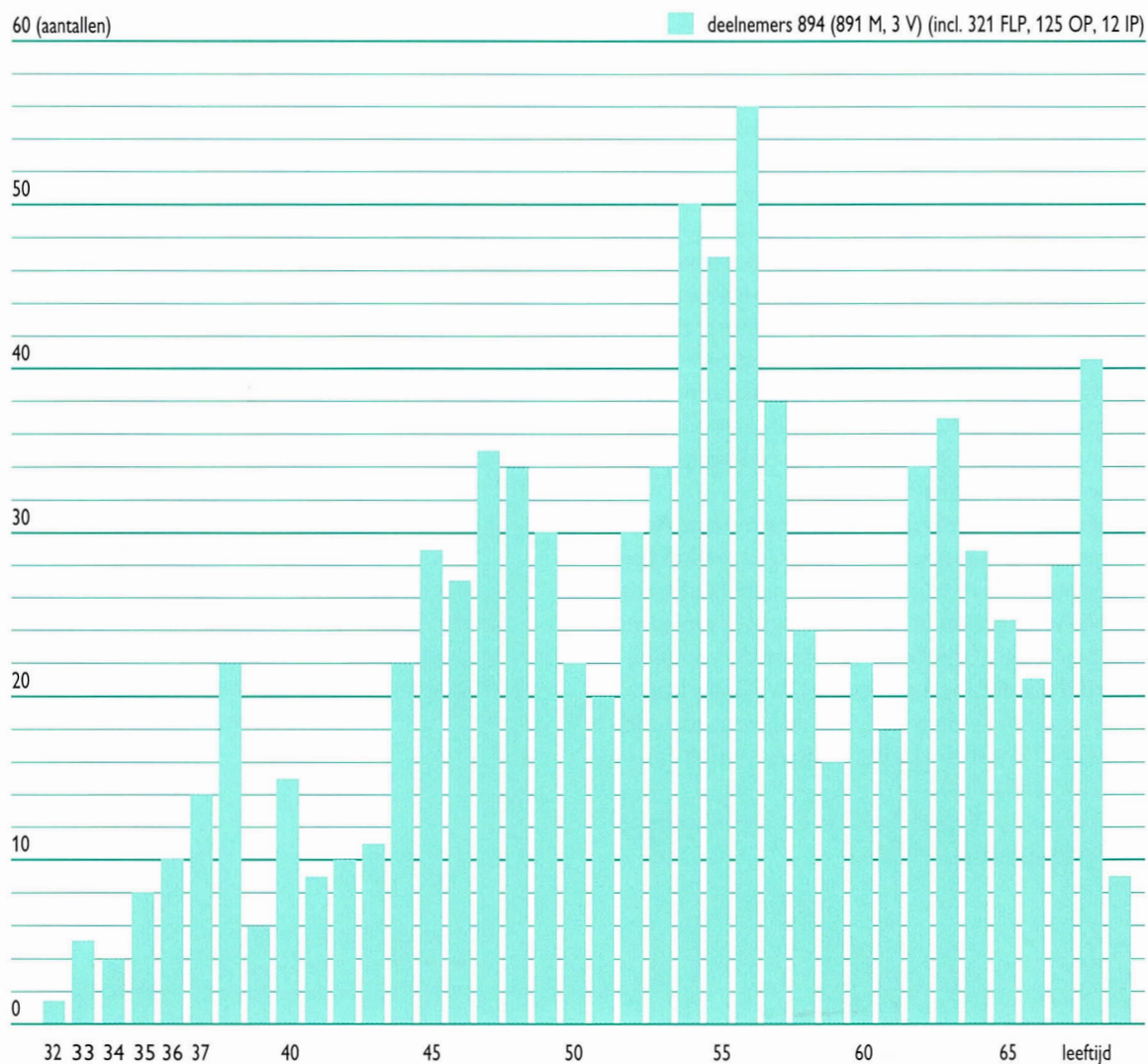
*** Tevens werd het jaarlijkse pensioen van de pensioentrekkenden met f 200 verhoogd

**** Tevens werd het jaarlijkse pensioen van pensioentrekkenden geboren voor 1 januari 1914 met f 1.200 verhoogd.

BIJLAGE 4

58

FREKWENTIEVERDELING DEELNEMERS JANUARI 2003

BIJLAGE 5

KEUZE EN AANPASSING VAN DE ASSET-MIX VAN HET FLEXIOEN

Voorheen was het slechts mogelijk om éénmaal per jaar (vóór 1 oktober) uw keuze voor de asset-mix van het Flexioen te veranderen voor het komende jaar.

Hierbij had u de keuze uit vijf opties, te weten O, A, B, C en D, waarvan u de bijbehorende asset-mix/ risicorendementsprofielen in deze bijlage van het jaarverslag kunt terugvinden.

Bij de introductie van de Flexioenregeling heeft het bestuur overwogen om deze keuze meerdere malen per jaar door u te kunnen laten maken. Gezien de uitvoerige administratie die dit met zich mee zou brengen is toen besloten, om deze keuze 1 maal per jaar kenbaar te kunnen maken aan het BPL.

Nu in onze beleggingswereld de behoefte aan flexibiliteit ten aanzien van switchen van beleggingen en het tijdstip waarop steeds verder toeneemt, hebben diverse institutionele beleggers hiervoor hun programmatuur aangepast. In overleg met onze vermogensbeheerder bij ROBECO, kunnen wij u daarom nu de volgende optie aanbieden.

U kunt na 1 januari 1999, uw asset-mix wijzigen op het moment dat u daar behoefte aan heeft. Dit doet u door rechtstreeks via de afdeling Verzekeringsadvies van de ROBECO-groep (telefoon: 0800 8010) uw wensen kenbaar te maken. Dus niet meer door tussenkomst van het BPL.

U kunt dan opgeven in welke asset-mix u de nieuwe stortingen vanaf dat moment wil gaan beleggen. U gelieve hierbij tevens aan te geven of ook het opgebouwde kapitaal in de bestaande asset-mix omgezet dient te worden naar de nieuwe asset-mix van uw keuze.

Hierbij dient u wel rekening te houden met 0,4% kosten over het gedeelte van uw opgebouwde vermogen dat omgezet wordt, met uitzondering van opnamen van de Roparco-rekening, welke kosten ten laste van uw flexioenrekening gebracht zullen worden. U kunt dus gewoon de oude asset-mix in standhouden en het nieuw te storten kapitaal laten beleggen volgens de nieuwe asset-mix. U maakt dus altijd duidelijk een keuze voor één asset-mixvorm.

HUIDIGE BELEGGINGSMIXEN: (PER 1 OKTOBER 2001)

	1	2	3	4	5	6
Robeco	0%	10%	20%	35%	0%	0%
Rolinco	0%	5%	10%	15%	0%	0%
Rorento	50%	80%	60%	40%	0%	0%
RobecoZSproperty	0%	5%	10%	10%	0%	0%
Roparco	50%	0%	0%	0%	100%	0%
Tactimix 50	0%	0%	0%	0%	0%	100%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

BPL code	A	B	C	D	O	E
Leeftijd	50-57	45-50	35-45	25-35	>57	n.v.t

BIJLAGE 5

60

Het bestuur heeft in overleg met de actuaris tot bovenstaande besloten, om u zelf actiever en flexibeler te kunnen betrekken bij het beheer van uw flexioenvermogen zonder noemenswaardig verhoogd risico.

Wijziging mixkeuze zonder/met bijkomende kosten vanaf 1 januari 1999

	O	A	B	C	D	(HTM50=E)
Vanaf datum opgave beleggen in nieuwe mixkeuze	Zk	Zk	Zk	Zk	Zk	Zk
Vanaf datum opgave beleggen in nieuwe mixkeuze en opgebouwd vermogen ook omzetten naar nieuwe mixkeuze	Zk	Mk	Mk	Mk	Mk	Mk

Zk zonder bijkomende kosten

Mk met bijkomende kosten van 0,4% van het om te zetten tot dan opgebouwd vermogen

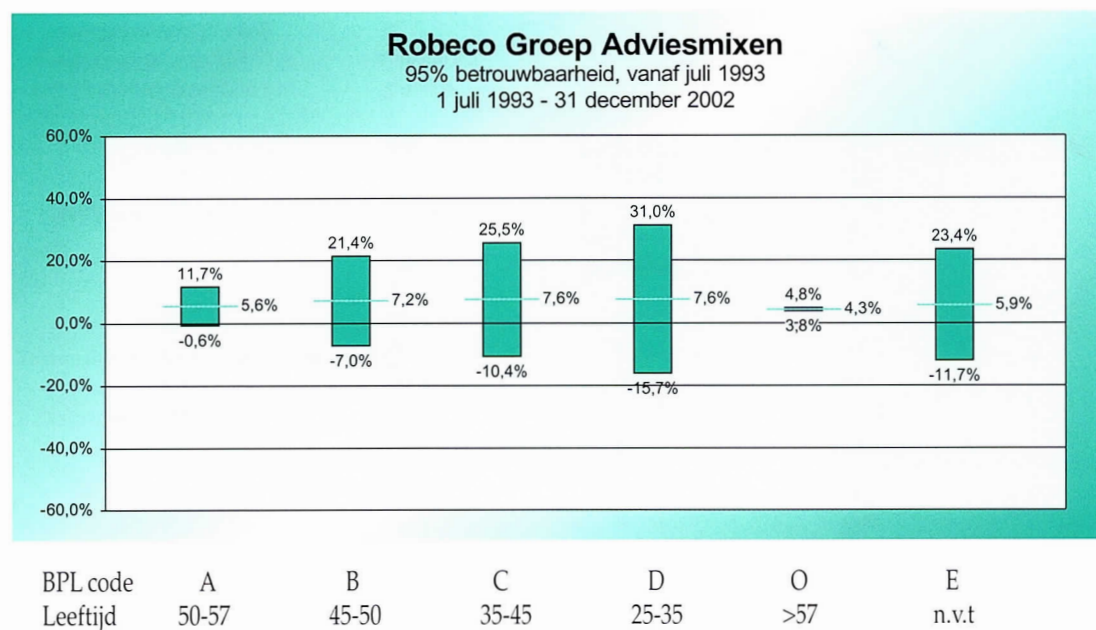
VRIJE MIX

U bent niet verplicht om de asset-mixen te volgen. U kunt ook een mix naar eigen inzicht samenstellen. Dit betreft niet het gehele assortiment van de Robeco Groep, maar alleen die fondsen die geschikt zijn voor een belegging in fiscaal aantrekkelijke fondsen in uw pensioenopbouw. Voor informatie over de beleggingsfondsen kunt u telefonisch contact opnemen met Robeco Advies, afdeling Verzekeringsadvies, telefoon 0800-8.010 (gratis) of via Internet, pagina <http://www.robecoadvies.nl>.

BIJLAGE 5

ASSET-MIX/RISICORENEMENTSPROFIELEN ADVIESMIXEN 0 EN A T/M E

Horizontaal zijn de mixen weergegeven; verticaal het 12-maands voortschrijdend beleggingsresultaat. Het profiel geeft de bandbreedte aan waarbinnen het beleggingsresultaat over een twaalfmaands voortschrijdende periode in het tijdvak "1 juli 1993 - 31 december 2002", met 95% waarschijnlijkheid, kan worden aangetroffen. Bijvoorbeeld voor mix A: -0,6% als ondergrens en 11,7% als bovengrens. Ook geeft het profiel het gemiddeld jaarlijks resultaat over de totale periode weer. Voor mix A is dit 5,6% per kalenderjaar.

BIJLAGE 6

Extra ouderdoms - en bijbehorend weduwepensioen in verband met
reglementaire extra stortingen in 2003 (artikel 17 pensioenreglement).

62

Als gevolg van de extra inkoop mag het totale pensioen verhoogd worden tot ten hoogste € 35.099 per jaar, behorend bij een totale deelnemerstijd van 30 jaar. Inkoop kan slechts eenmaal per jaar geschieden. Stortingen dienen altijd via de maatschap te geschieden.

Leeftijd	Maximale vrij- willige storting in 2003	Te verkrijgen extra Ouderdoms-Annex 70% weduwepensioen		Benodigde storting voor € 97,50 extra pensioen, ofwel één deelnemingsmaand extra
		Bij € 1.000,- storting	Bij maximale storting	
31	3.992	241,00	962	405
32	3.992	232,37	928	420
33	3.992	224,04	894	435
34	3.992	216,01	862	451
35	7.984	208,27	1.663	468
36	7.984	200,82	1.603	486
37	7.984	193,63	1.546	504
38	7.984	186,70	1.491	522
39	7.984	180,02	1.437	542
40	7.984	173,59	1.386	562
41	7.984	167,39	1.336	582
42	7.984	161,42	1.289	604
43	7.984	155,66	1.243	626
44	7.984	150,12	1.199	649
45	7.984	144,77	1.156	673
46	7.984	139,62	1.115	698
47	7.984	134,65	1.075	724
48	7.984	129,86	1.0375	751
49	7.984	125,24	1.000	779
50	11.976	120,78	1.446	807
51	11.976	116,47	1.395	837
52	11.976	112,31	1.345	868
53	11.976	108,28	1.297	900
54	11.976	104,39	1.25	934
55	11.976	100,62	1.205	969

BIJLAGE 7

Resultaten enquête 2000

RESULTAAT FLP-ERS EN GEPENSIONEERDEN

De enquête is ook aan alle postactieven voorgelegd, dit zijn de mensen die deelnemen aan het Functioneel Leeftijds Pensioen of reeds met pensioen zijn. De resultaten van deze groep kwamen grotendeels overeen met de resultaten van de actieve deelnemers. Hieronder worden de uitkomsten vermeld als percentage van de binnengekomen reacties, voor zowel de totaalgroep, de actieve deelnemers als de FLP-ers en gepensioneerden.

63

Vraag		Totaal	Actief	Postactief
Vragen met betrekking tot voorkeur individuele – verplichte collectieve pensioenregeling		(in % ontvangen reacties)		
5. Voordeel (verplicht) collectief belangrijker dan individuele keuzevrijheid?	ja, voordelen	96	95	97
	nee	1	1	1
	geen mening	3	3	2
6. Indien nee bij 5, waarom?	(groep niet materieel)	-	-	-
7. Meer solidariteitseisen (wens kabinet)?	in principe geen probleem mee	73	69	79
	tegen aanvullende eisen	17	21	11
	princiepelijk tegen	1	1	1
	geen mening	9	9	9
8. Vrijwillige voortzetting wenselijk bij afschaffing verplicht BPL?	ja	97	96	97
	nee	1	1	0
	geen mening	2	2	2
Vragen met betrekking tot huidige regeling				
1. Mening over huidige regeling?	goed	96	95	97
	matig	2	2	3
	slecht	0	0	0
	geen mening	1	2	0
2. Rol BPL daarbij?	goed	97	98	97
	matig	2	1	2
	slecht	0	0	1
	geen mening	0	1	0
3. Informatieverstrekking door BPL?	goed	93	92	96
	matig	5	5	4
	slecht	0	1	0
	geen mening	1	1	0
4. Moet BPL blijven voor uw pensioen?	ja	98	98	98
	nee	1	1	0
	geen mening	1	0	1

Bron: Heijnis en Koelman B.V. (27-11-2000)

Uit deze percentages blijkt dat de resultaten van actieven en postactieven nauwelijks van elkaar afwijken. Allen bij vraag zeven, over de aanvullende solidariteitseisen in verplichte beroepspensioenregelingen, lopen de meningen van de groepen wat uiteen. De postactieven hebben minder problemen met solidariteitseisen dan de actieven. Bovendien geven de actieven daarbij aan vaker tegen (aanvullende) solidariteitseisen te zijn.

BIJLAGE 8

Voorbeelden van pensioenuitkeringen in ronde bedragen uit de loodszenregeling 2003

64

€

INVALIDITEITSPENSIOEN

Reglementaire uitkering ****)	€ 58.498	
(max. 75% van PGS, inclusief WAZ)		
Totale uitkering		
- ongehuwd (of tweeverdiener)	58.498	(p.m. € 4.875)
- gehuwd (kostwinner)	58.498	

INGEGAAN OUDERDOMSPENSIOEN

Totale uitkering (gezinsinkomen)		
(bij max. loodszenpensioen en AOW)		
- ongehuwd (of tweeverdiener)	46.508	(p.m. € 3.876)
- gehuwd (beiden > 65 jaar)	50.797	(p.m. € 4.233)

NABESTAANDENPENSIOENEN

(bij max. loodszenpensioen. Exclusief ANW- uitkering en eventueel flexioen;
inclusief BPL toeslag WP ad 10.437 per jaar)

Weduwe		
< 65 jaar, geen kinderen	38.085	(p.m. € 3.174)
< 65 jaar, met kinderen	38.085	
Wezenpensioen per kind	4.920	(p.m. € 410)

INGEGAAN WEDUWEPENSIOEN NA 65 JAAR

> 65 jaar, geen kinderen, inclusief AOW	35.978	(p.m. € 2.998)
---	--------	----------------

FUNCTIONEEL LEEFTIJDSPENSIOEN (FLP) 2003

(inclusief pensioenpremie)	
- FLP 55/ 60 jaar	63.745 *)
- FLP 60/ 65 jaar	56.730 **)

	*)	**)
Totaal (geïndexeerd)	63.745	56.730
- pensioenpremie	5.988	5.988
pensioen	€ 57.757	€ 50.742
	(p.m. 4.813)	(p.m. 4.229)

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

“Richtlijnen” voor deelnemers en hun nabestaanden, als steun bij het onafwendbare afhandelen van formaliteiten bij overlijden.

MAATREGELEN BIJ LEVEN

1. Overweeg of het nuttig c.q. noodzakelijk is een testament te maken. Hierbij wordt speciaal de aandacht gevestigd op het zgn. *langstlevende testament*. Voor inlichtingen over het opmaken van een testament kunt u de notaristelefoon bellen: 0900-3469393 of een notariskantoor in uw omgeving.

Denk hierbij in voorkomend geval ook aan het opmaken van een samenlevingscontract en regel, indien nodig, de verzorging van uw kinderen na uw overlijden.

2. Stel giro- en bankrekeningen mede op naam van uw (huwelijk) partner, dit om te voorkomen dat deze rekeningen bij overlijden worden geblokkeerd; uw partner behoudt dan toegang tot die rekeningen.

Bij de Postbank geldt geen maximum bedrag waarover kan worden beschikt. Bij het postkantoor is de folder "handleiding voor nabestaanden" verkrijgbaar, waarin uitvoerig wordt beschreven hoe met de girorekening, of andere producten van de postbank, na het overlijden van een rekeninghouder moet worden gehandeld en bevat ook een formulier "kennisgeving van overlijden".

Heeft u relaties met meerdere banken dan is het raadzaam bij de betreffende bank naar de gehanteerde procedure en maximumbedragen te informeren.

3. Leg een map of ordner aan, waarin de volgende bescheiden kunnen worden opgeborgen:
 - a. pensioen c.q. uitkeringsbescheiden (ook die van de AOW) en de daarop betrekking hebbende brochures en mededelingen. Het op de pensioen of uitkeringsbescheiden vermelde registratienummer is van belang bij alle correspondentie met de betrokken instanties.

Het kan zijn dat een vroegere werkgever een aparte pensioenregeling had doch dat een pensioenuitvoerder niet te vinden is bijvoorbeeld door naamswijziging. Of er hebben overdrachten plaatsgevonden door fusies of overnames. Deze zijn op te sporen via de Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK), postbus 929, 7301 BD Apeldoorn. (internet: www.pvk.nl) Met een lijst van 1800 voormalige pensioenverzekeraars en hun rechtsopvolgers..

- b. familiepapieren, zoals geboorteakten, huwelijksakte, echtscheidingsakte, huwelijkse voorwaarden enz;
- c. belastingbescheiden en rekeningen, die voor de aangifte van de inkomsten - eventueel vermogensbelasting van belang zijn, een en ander betrekking hebbend op de afgelopen vijf jaar;
- d. lijst met bestaande giro-, bank-, spaar- en beleggingsrekeningen (handleiding!);
- e. lijst van verzekeringspolissen, aangeven welke polissen kunnen vervallen c.q. van kracht moeten blijven en waarbij een naamswijziging moet plaatsvinden;
- f. lijst van bezittingen en schulden, welke actueel moet worden gehouden;
- g. lijst van lidmaatschappen van verenigingen, eventueel aangeven welke voor de overblijvende partner niet meer van belang zijn;
- h. lijst van abonnementen op tijdschriften, periodieken of vakliteratuur, eventueel aangeven welke kunnen worden beëindigd;
- i. adressen en zomogelijk telefoonnummers van:
 - nabestaanden, familieleden, vrienden en kennissen, die in geval van overlijden moeten worden ingelicht;
 - banken en overige beheerders van uw bezittingen;
 - de Vereniging van Nederlandse oud-loosdrecht;
 - eventueel de loodsensociëteit.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

66

MAATREGELEN BIJ OVERLIJDEN

Bewaar alle rekeningen van de kosten die in verband met het overlijden worden gemaakt, deze zijn fiscaal aftrekbaar.

1. Inschakelen (huisarts, ziekenhuis) voor het opmaken van een verklaring van overlijden.
2. Waarschuwen van de / een uitvaartonderneming.
3. Aangifte van overlijden bij de afdeling burgerzaken van de gemeente van overlijden, voor het doen opmaken van een akte van overlijden (wordt veelal door de uitvaartonderneming verzorgd). Het is aan te bevelen daarbij direct de nodige afschriften van deze akte te laten maken voor de te vervullen formaliteiten.

Deze zijn nodig voor:

- het aanvragen van pensioen(en) bij BPL en SVB (Sociale Verzekeringsbank), voor AOW en / of Anw, BPFK en overige pensioenfonds, deze te voorzien van het betreffende registratienummer van de overledene (het BPFK vraagt bovendien om een uittreksel uit het huwelijksregister van de gemeente waar het huwelijk is gesloten);
 - notaris i.v.m. testament en akte van erfrecht;
 - verkrijging van verzekeringsgelden enz.;
 - belastingdienst met vermelding van sofi nummer;
 - bank(en) met vermelding van rekeningnummer(s);
 - (zorg)verzekeringen, met vermelding relatienummer (s) i.v.m. naamswijziging(en);
- Hieraan zijn kosten verbonden, behalve voor het aanvragen van pensioen (en).*

Deze zijn gratis verkrijgbaar (de gemeente zal daarop aantekenen "afgegeven ten dienste van het aanvragen van pensioen").

Een aantal maatregelen wordt ook wel door een uitvaartonderneming verricht en hierover wordt wel informatie gegeven.

4. Eventueel inschakelen van een geestelijk verzorger voor geestelijke bijstand en voor de verzorging van een kerkelijke plechtigheid.

5. Bericht sturen aan instanties die uitkeringen verzorgen (binnen 6 weken)

Hiervoor gebruik maken van de afschriften van de Akte van overlijden, deze te voorzien van het betreffende registratie / pensioennummer.

- a. voor ABP aspecten: ABP, Postbus 4888, 6401 JR Heerlen.

- b. voor BPL- gepensioneerden / (oud) registerloodsen:

*Stichting Beroepspensioenfonds Loodsen (BPL)
Postbus 830 3000 AV Rotterdam.*

*bezoekadres - Seattleweg 7, havennummer 2801,
Pernis Rotterdam, telefoon: 010 4987451/52*

toezenden van:

- overlijdensbericht of annonce.
- uittreksel van het overlijdensregister;
- persoonsgegevens van degenen die recht hebben op weduwe / wezenpensioen van het BPL;
- opgave van (niet geblokkeerde) giro / bankrekening van de echtgeno(o)t(e);
- (eventuele) gegevens van ex-echtgenote;
- opgave door (oudere) wezen van:

- a. studieverklaring dagstudie;

- b. naam, voornamen, adres;

- c. giro / banknummer waarop het wezenpensioen gestort dient te worden (dit gebeurt rechtstreeks).

Opmerking : zo spoedig mogelijk na het overlijden van de deelnemer / gepensioneerde wordt aan de weduw(e)(naar) netto een eenmalige uitkering toegekend van 1 / 6e deel van het laatstelijk voor de gepensioneerde geldende jaarlijkse ouderdomspensioen; het weduwepensioen bedraagt 70% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

c. pensioen uit vorige dienstbetrekkingen
Als de overledene uit vorige dienstbetrekkingen een pensioen ontving, ook deze fondsen berichten i.v.m. een pensioen voor de overblijvende (huwelijks)partner zoals bijvoorbeeld:

*Het bedrijfspensioenfonds voor de Koopvaardij (BPFK) p/a PVF Nederland B.V. Postbus 9251 1006 AG Amsterdam; bezoekadres: Molenwerf 2-8 1014 AG Amsterdam tel: 020 674444
het BPFK schriftelijk of telefonisch in kennis stellen van het overlijden. Men krijgt dan een aanvraagformulier toegestuurd (men wenst: uittreksel uit overlijdensregister en uit huwelijksregister van de gemeente waar het huwelijk is gesloten).*

6. Indien de overledene bij vorige werkgevers een pensioenverzekering had en deze premievrij is gemaakt (zgn. slaper), moet ook deze uitkering aldaar worden aangevraagd.

7. AOW pensioen

- a. indien de overledene een AOW pensioen genoot, en in Nederland woonachtig was, moet van het overlijden zo spoedig mogelijk bericht worden gegeven aan het districtskantoor van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) in het ressort, waarin de woonplaats van de overledene is gelegen.
- b. voor het buitenland moet het kantoor Buitenland van de SVB worden ingelicht. (en registratienummer) Adres: postbus 7105, 1017 JC Amsterdam (tel: 020 5400400).

8. Alle maatschappijen waarbij verzekeringen zijn afgesloten dienen van het overlijden in kennis te worden gesteld. Hierbij vermelden de polisnummers alsmede namen en adressen van de nabestaanden.

Nagaan of er nog lopende verzekeringen zijn die premievrij worden bij overlijden. Zonodig de verzekeringsadviseur raadplegen.

- a. voor polissen die van kracht blijven, b.v. brandverzekering, huis, inboedel, auto, boot, caravan, e.d. dient naamswijziging plaats te vinden (denk ook aan 'groene kaart' bij autoverzekering);
- b. ziektekostenverzekeringsmaatschappij inlichten;

9. Bij eigendom woning via de gemeente bij het kadaster het huis op eigen naam laten registreren. Hieraan zijn kosten (geen overdrachtskosten) verbonden maar het is belangrijk als het eigen huis later verkocht gaat worden.

10. Indien men een hypotheek heeft op het huis, verdient het aanbeveling de hypotheekakte te controleren of daarin een clause is opgenomen waarin bepaald is dat bij overlijden van de echtgenoot of partner de hypotheek wordt (of kan worden) beëindigd.

11. Tevens nagaan of in verband met het overlijden nog andere lopende financiële verplichtingen komen te vervallen.

12. Zeg eventueel abonnementen op van tijdschriften, periodieken, vakliteratuur en lidmaatschappen van verenigingen die niet meer van belang zijn voor de overblijvende partner.

13. Bezien of eventueel het paspoort van de overgebleven (huwelijks)partner moet worden gewijzigd. Mocht u onverhoopt iets overkomen (b.v. tijdens verblijf in het buitenland) dan is men op de hoogte van uw situatie.

14. Ga na of het mogelijk is verlaging van bepaalde tarieven aan te vragen, zoals reinigingsrechten en milieubelasting, indien na overlijden een éénpersoons huishouding wordt gevoerd. Deze regelingen verschillen per regio / gemeente.

BIJLAGE 9

Voor als het onverhoopt nodig is . . .

68

Daar door het overlijden een deel van het inkomen wegvalt, bestaat de kans dat men op grond van het (lagere) gezinsinkomen in aanmerking komt voor subsidieregelingen, studievergoedingen e.d.

15. Beschikt men over een auto:

- blijft deze in gebruik dan kentekenbewijs over laten schrijven / naamswijziging;
- wordt deze niet meer gebruikt, dan bericht sturen van overlijden naar Centraal Bureau motorrijtuigenbelasting, Postbus 9054, 7300 GS Apeldoorn, en verzoeken om terugstorting van teveel betaalde motorrijtuigenbelasting.
- bij verkoop van de auto: zie op het bij de auto behorende 'overschrijvingsbewijs' welke handelingen nodig zijn voor overdracht aan de nieuwe eigenaar.
- wordt de auto niet verkocht doch gesloopt dan dienen de, bij de auto behorende, documenten binnen 20 dagen te worden opgestuurd aan: Rijksdienst voor het Wegvervoer, Skagerak 10, 9642 CZ, Veendam. Belasting blijft verschuldigd zolang de auto niet op een andere eigenaar is overgegaan en zich op de openbare weg (ook parkeerplaats) bevindt.

16. Behandelende artsen (huisarts, specialisten en tandarts) van overlijden in kennis stellen.

17. De Algemene Nabestaandenwet (Anw).

Sinds 1 juli 1996 is de Algemene nabestaandenwet (Anw) van kracht. Deze wet regelt het recht op een Anw nabestaandenuitkering voor mannen en vrouwen van wie de (huwelijks)partner op of na 1 juli 1996 is overleden. In de Anw is ook het recht voor wezen en halfwezen geregeld.

De Anw wordt evenals de AOW uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

18. Ongewenste reclame aan overledenen stopzetten.

U kunt via de info filter van de Stichting Zelfregulerend Dialogue Marketing (SZDM) de adresgegevens van overledenen uit gegevens bestanden laten verwijderen. Door de infofilter wordt ongewenste reclame via post, telefoon, SMS, e-mail en marktonderzoek tegengegaan. De SZDM werkt samen met een aantal brancheverenigingen. Aanmelden voor de infofilter kan op de volgende manieren:

- Post: infofilter, antwoordnummer 660, 1000 TL Amsterdam
- Internet: www.infofilters.nl

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

Met ingang van 1 januari 2003 verandert het Nederlandse erfrecht.

Langstlevende beter verzorgd

Het nieuwe erfrecht zorgt er voor dat de langstlevende echtgenoot (hierna daaronder ook te verstaan de echtgenote) financieel beter verzorgd achterblijft dan tot nu toe het geval is. De wijzigingen van het erfrecht betreffen ook de rechten van kinderen van de erflater. Die worden méér aan banden gelegd. Daarmee wordt aangesloten bij de praktijk van vandaag. Het meest voorkomende testament was het ouderlijke boedelverdelingstestament, waarmee de langstlevende echtgenoot de goederen van de nalatenschap krijgt. In het nieuwe erfrecht geldt de zogenaamde "wettelijke verdeling" gebaseerd op de OBV waarbij de langstlevende van rechtswege de hele nalatenschap verkrijgt en de kinderen een geldvordering op de langstlevende verkrijgen ter grootte van hun erfdeel. De kinderen kunnen hun erfdeel pas opeisen na overlijden of faillissement van de langstlevende echtgenoot. Het nieuwe erfrecht legt met ingang van 1 januari 2003 dus in de wet vast wat tot dan toe bij testament kon worden geregeld. Van die nieuwe wettelijke regels kan dan weer bij testament worden afgeweken. Voor zover in dit verband van belang: het nieuwe erfrecht regelt ook situaties waarbij de overledene een eigen bedrijf of praktijk uitoefende en een van de nabestaanden het bedrijf voortzet. In dit geval wordt onder het nieuwe erfrecht de continuïteit van het bedrijf beter gewaarborgd dan onder het oude recht het geval was.

Versterf- en testamentair erfrecht

Het nieuwe erfrecht maakt, evenals het huidige recht, verschil tussen wettelijk erfrecht, ook genoemd erfrecht bij versterf of versterferfrecht (regelend het recht of de rechten op een nalatenschap wanneer geen testament is gemaakt) en testamentair erfrecht (dat wil zeggen het recht dat van toepassing is wanneer wel een testament is opgemaakt en daarin is afgewe-

ken van de regels die standaard gelden).

De hoofdpunten van het wettelijk of versterferfrecht zijn vanaf 1 januari 2003 de volgende:

- Als de erflater getrouwd is en geen kinderen heeft, is de echtgenoot de enige erfgenaam.
- Is een erflater niet getrouwd, maar heeft hij of zij wel kinderen, dan zijn de kinderen de erfgenamen en erven die ieder een gelijk deel.
- Heeft een erflater een echtgenoot en kinderen, dan erft de echtgenoot samen met de kinderen ieder een gelijk deel. De wettelijke verdeling is dan van toepassing.
- Heeft een erflater geen echtgenoot en geen kinderen, dan erven de ouders en de (half)broers en (half)zusters. Is een broer of zuster al eerder overleden, dan komen diens kinderen (de neven en de nichten van de overledene) daarvoor in de plaats.
- Heeft een erflater geen echtgenoot, geen kinderen, geen ouder en geen broers of zusters, dan erven de grootouders. Als die al gestorven zijn, komen hun kleinkinderen (ooms, tantes, neven en nichten) daarvoor in de plaats. Zijn ook deze allemaal gestorven, dan komen de overgrootouders met hun afstammelingen aan bod.
- De positie van geregistreerde partners is erfrechtelijk dezelfde als die van gehuwden. Voor echtgenoot kan dus behalve 'echtgenote' ook gelezen worden 'geregistreerde partner'.

Testamentaire uitsluiting

In een testament kan een erflater deze wettelijke verdeling aanpassen of zelfs helemaal uitsluiten. Ook kan hij/zij in een testament een stiefkind tot erfgenaam benoemen en betrekken bij de wettelijke verdeling. Het stiefkind krijgt dan dezelfde positie als een eigen kind van de erflater. Volgens het wettelijke of versterf-erfrecht erft een kind immers niet van een stiefouder. Het is mogelijk een echtgenoot bij testament te onterven. Dat kan nu al en dat kan na 1 januari 2003 nog steeds. Maar onder het nieuwe recht zijn de gevolgen van onterving van de echtgenoot verzacht.

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

70

De ontferde kan aanspraak maken op een 'passend verzorgingsniveau', bijvoorbeeld het recht van 'vruchtgebruik' van de echtelijke woning. Als het nodig is, kan de ontferde dan in de gemeenschappelijke woning blijven wonen, ook al is hij/zij ontferd. Afhankelijk van de financiële omstandigheden kan hij/zij ook het gebruik van andere goederen uit de nalatenschap opeisen.

Onterven van de kinderen

Ook de kinderen kunnen bij testament worden ontferd. Ze kunnen daarmee akkoord gaan en krijgen dan niets uit de nalatenschap. Maar ze kunnen ook een beroep doen op hun 'legitieme portie', waardoor ze een vordering op de erfgenamen krijgen. Een kind heeft altijd recht op de helft van de waarde van het erfdeel dat het zou hebben gekregen als er geen testament gemaakt zou zijn. Onterving kan dus nooit de 'legitieme portie' betreffen. Soms spreken echtgenoten af dat als de één overlijdt de ander de gemeenschappelijke bezittingen in eigendom krijgt. Die overdracht van goederen kan tegen een vergoeding van de waarde ervan of 'om niet' (gratis). Zo'n overeenkomst heet een verblijvingsgeding. Vaak gaat het daarbij om twee mensen die samenwonen en samen een huis en/of inboedel hebben. Voor mensen die geen verblijvingsbeding hebben gesloten, maar die wel samenwonen en gemeenschappelijke goederen bezitten is het van belang een samenlevingsovereenkomst aan te gaan en een testament te laten opmaken.

Schenking

Bij de invoering van het nieuwe erfrecht veranderen ook de wettelijke regels voor schenkingen. Vóór 2003 moesten schenkingen meestal in een notariële overeenkomst worden vastgelegd. Nu vervalt deze eis. Alleen een schenking of gift die pas wordt gedaan als iemand is overleden, moet notarieel worden vastgelegd. Gebeurt dat niet, dan vervalt de schenking of gift bij het overlijden en bestaat er dus geen recht op. Een erfgenaam heeft de keus de nalatenschap te aanvaarden of te verwerpen, dan wel 'beneficiair' te aanvaarden (in gewoon Nederlands: aanvaarden onder beding van boedelbeschrijving). Aanvaarding zonder meer betekent dat ook de eventuele schulden van de nalatenschap moeten worden betaald, zelfs als die meer bedragen dan de bezittingen. Beneficiair aanvaarden of aanvaarden onder beding van boedelbeschrijving wil zeggen dat de nalatenschap alléén wordt geaccepteerd als er een positief saldo bestaat. Verwerpen of beneficiair aanvaarden moet schriftelijk worden vastgelegd en wel door een verklaring af te leggen voor de griffie van de rechtbank. Van een overlijden maakt een notaris een akte op waarin staat wie de erfgenamen zijn (een verklaring van erfrecht). Met deze verklaring kunnen erfgenamen aantonen dat zij recht hebben op een banktegoed van de overledene, bijvoorbeeld om daaruit ziektekosten en kosten van begrafenis of crematie te betalen. Voordat een notaris zo'n verklaring van erfrecht afgeeft moet hij een onderzoek instellen, onder andere bij de burgerlijke stand en bij het Centraal Testamenten-register dat wordt bijgehouden door het Ministerie van Justitie.

BIJLAGE 10

Het Nederlands erfrecht

Rompslomp

Een overlijden brengt verdriet en emotie; de afwikkeling van een nalatenschap met alles wat daar aan vast zit brengt rompslomp mee. Het is in alle gevallen -voor en na een overlijden- raadzaam en vaak zelfs nodig een notaris te raadplegen. Geeft men er de voorkeur aan de afwikkeling van een nalatenschap in handen te geven van een daartoe aan te wijzen derde, een 'executeur testamentair', dan kan dat met ingang van 1 januari 2003 alleen nog bij testament.

Bron: documentatie van het Ministerie van Justitie, directie, Voorlichting, afdeling Interne en Externe Communicatie, en de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie.

Nadere inlichtingen:

- Ministerie van Justitie, postbus 20301, 2500 EH Den Haag, telefoon (070) 370 68 50, maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur; internet: www.justitie.nl, e-mail: voorlichting@minjus.nl
- Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, postbus 16020, 2500 BA Den Haag, telefoon (0900) 346 93 93 (€ 0,25 per minuut), maandag tot en met vrijdag van 9.00 tot 14.00 uur; internet: www.notaris.nl.
- Belasting en erven 2002 en Belasting en schenking 2002, brochures van de Belastingdienst, te bestellen via Belasting Telefoon Particulieren: 0800 -0543, van maandag tot en met donderdag van 8.00 uur tot 22.00 uur en op vrijdag van 8.00 uur tot 17.00 uur of via internet: www.belastingdienst.nl.

ENKELE BEGRIPPEN UIT HET ERFRECHT

Aanvaarden

Het accepteren van een erfdeel, inclusief de schulden. Hierdoor wordt iemand erfgenaam.

Beneficiair aanvaarden

Dit is een bijzondere manier van accepteren van een erfdeel. Er moeten bepaalde formaliteiten worden vervuld. Als er niet voldoende bezittingen zijn om de schulden te betalen, hoeft de erfgenaam het tekort niet zelf bij te betalen.

Bewind

Periode waarin het erfdeel wordt beheerd door iemand anders (de bewindvoerder). Een erfgenaam kan dan niet zelfstandig beschikken over de geërfde goederen (vaak gebonden aan leeftijdsgrens).

Codicil

Een wilsbeschikking die niet door de notaris wordt opgemaakt. Het moet een zelf geschreven en ondertekend document zijn. Het codicil is geschikt voor het vermaken van bepaalde kledingstukken, sieraden of inboedelgoederen.

Erfdeel

Dat deel van de nalatenschap waar een erfgenaam recht op heeft.

Erfenis

Dit is geen juridische term, maar een term die vaak wordt gebruikt voor het erfdeel waar iemand recht op heeft. Hij wordt ook gebruikt als een ander woord voor nalatenschap.

Erfgenaam

Degene die recht heeft op (een deel van) de nalatenschap van de erflater.

BIJLAGE 10 Het Nederlands erfrecht

72

Erflater

De overledene die geld, goederen en/of schulden na-
laat.

Erfrecht

Het geheel van rechtsregels en wetsbepalingen dat de
overgang van de nalatenschap op de erfgenamen re-
gelt.

Vereffenaar

De persoon die door de rechter wordt aangewezen om
de nalatenschap af te wikkelen, als de erfgenamen niet
gevonden kunnen worden. Soms kan ook een erfge-
naam vereffenaar zijn.

Verklaring van erfrecht

Verklaring waarin staat wie de erfgenamen zijn, afge-
geven door een notaris.

Versterferfrecht

Erfrecht dat geldt als iemand geen testament heeft ge-
maakt. Hiervoor wordt ook de term wettelijk erfrecht
gebruikt.

Verwerpen

Het niet accepteren van een erfdeel, er afstand van
doen.

Vruchtgebruik

Het recht om goederen van een ander te gebruiken.

Wettelijke verdeling

De langstlevende echtgenoot krijgt de nalatenschap.
De kinderen krijgen een geldvordering ter grootte van
hun erfdeel. Deze geldvordering is opeisbaar bij het
overlijden van de langstlevende echtgenoot.

Wilsbeschikking

Een regeling die iemand maakt om te bepalen wat
erna zijn overlijden moet gebeuren (ook wel uiterste
wilsbeschikking genoemd).

Wilsrecht

Het recht dat een kind heeft goederen uit een nalaten-
schap in eigendom te krijgen wanneer er sprake is van
stieffamilie.

